

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯУЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 40 (1055)

Субота, 1 кастрычніка 1955 года

Цана 40 кап.

Першая старонка.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб узнагароджанні пісьменніка Сергеева-Цэнскага С. Н. ордэнам Леніна.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР аб Дзяржаўным гімне Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі.

Перадавы. — Наш гімн.

Другая старонка.

Па-горкаўску выхоўваць літаратурную змену.

Ул. Няфёд. — Праўдзівы спектакль.

Г. Вагнер. — Першая сустрэча.

Трэцяя старонка.

Л. Валчэцкі. — Да пачатку сезона.

А. Залескі. — Мемуары — жанр літаратуры.

Ю. Багушэвіч. — Кніга і адносіны да яе.

Чацвёртая старонка.

С. Палес. — Рэпін і беларускае мастацтва.

В. Паляшук. — Росквіт культуры кітайскага народа.

Навіны мастацтва за рубяжом.

З замежнай пошты.

Наш гімн

З сённяшняга дня ў рэспубліцы ўводзіцца паўсюднае выкананне Дзяржаўнага гімна Беларускай ССР.

Зацверджанне гімна Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР з'яўляецца актам усеагульнага дзяржаўнага прызначэння тых запаведных дум і пачуццяў, якія выказаны ў словах і музыцы і якія сталі сапраўды народнымі. Указ на працягу многіх год сардэчным і велічным словам і адданасці беларускага народа да свайго роднай Комуністычнай партыі, палыманымі словамі дружбы савецкіх народаў, выказанымі ў пачытай і задумнай музыцы, магутна гучалі ва ўсіх кутках нашай рэспублікі як самая любімая і жаданая песня — і на народных урачыстасцях, і на сходзе ў рабочым і калгасным клубе, і на аглядах мастацкай самадзейнасці, і за святочным дахам сталом.

Удвумаючыся ў прэстыж, але поўны глыбокага сэнсу словы гімна, мы, беларусы, з асаблівым пачуццём годзіцца за сваю бацькаўшчыну, за яе гістарычны пераўтварэнні аглядаем слаўны шлях народа, пройдзены пад кіраўніцтвам мудрай, выпрабаванай у баях роднай Комуністычнай партыі.

Мы — беларусы з братняю Руссю
Разам шукалі к шчасцю дарог,
У бітвах за волю, ў бітвах за долю
З ёй здабылі мы сцяг перамогі!

На працягу многіх стагоддзяў беларусы мусілі змагацца за сваё сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне. Якой была Беларусь у мінулае, мы ведаем не толькі з сумных песень і казак свайго народа. Старэйшыя пакаленне нашых сучаснікаў добра памятае, якім быў родны край да Вялікага Кастрычніка. Яшчэ многія з нас на ўласным досе і жыцці адчувалі той прахляты змрочны час, калі народ стагнаў пад пятой царскага жандара, пад бізном памешчыка, пад прыгнётам імперыялістаў-калікатараў. Толькі Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя прынесла вызваленне беларускаму народу. Гэняліны правяды Комуністычнай партыі і заснавальнікі першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы В. І. Ленін быў ініцыятарам стварэння Беларускай Савецкай Рэспублікі. Гэта з рук В. І. Леніна, з рук вялікай партыі камуністаў мы, беларусы, упершыню за шматгадовую гісторыю атрымалі сваю дзяржаўнасць. Вось чаму самая першая радкі гімна выказваюць гарачую любоў і сардэчную ўдзячнасць беларусаў свайму старэйшаму брату — вялікаму рускаму народу, з якім мы разам змагаемся за свабоду і незалежнасць, пры дапамозе якога мы вызваліліся з бяспраўя, цемры, галечы і выйшлі на шырокі і светлы шлях да свайго шчасця.

Сілы гартуе люд Беларусі
У братнім Саюзе, ў мужнай сям'і.
Вечна мы будзем, вольныя людзі,
Жыць на шчаслівай, вольнай зямлі!

У дружнай брацкай сям'і народаў Беларусі за галы пасля Вялікага Кастрычніка з адстадай і зацікаванай украіны царскай Расіі ператварылася ў адну з перадавых савецкіх рэспублік. Беларускі народ ведае, што асновай яго поспеху ў гаспадарчым і культурным будаўніцтве з'яўляецца непарушная брацкая дружба савецкіх народаў. Без гэтай дружбы, без брацкага саюза савецкіх рэспублік мы не ўявілі сабе нашата жыцця, нашай барацьбы, нашых перамог і заваёў. У дружбе, у адзінстве, у згуртаванасці — наша сіла, наша непераможнасць і наша будучыня.

Гэтая дружба нарадзілася і ўмацавалася ў сумеснай барацьбе народаў Савецкай краіны супраць нашых заклятых ворагаў: яна, гэтая дружба, змацавана на вачэй, змацавана крывёй савецкіх людзей у галы жорсткіх выпрабаванняў, у суровы час Вялікай Айчыннай вайны. Яна, гэтая дружба, яшчэ больш расце і ўмацоўваецца ў час мірнай натхненнай творчай працы.

Дружба народаў — сіла народаў,
К шчасцю працоўных сонечны шлях.
Горда-ж узвіся ў светлае высі,
Сцяг камунізма — радасці сцяг!

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР Аб узнагароджанні пісьменніка Сергеева-Цэнскага С. Н. ордэнам Леніна

За выдатныя заслугі ў галіне мастацкай літаратуры, у сувязі з васьмідзесяцігоддзем з дня нараджэння, узнагародзіць пісьменніка Сергеева-Цэнскага С. Н. ордэнам Леніна.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР К. ВАРШЫЛАУ,
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Н. ПЕГАУ.

Масква, Крэмль.
30 верасня 1955 г.

Вечар, прысвечаны 50-годдзю П. Глебкі

Урачыста адзначыла наша грамадасць 50-годдзе з дня нараджэння Пятра Глебкі.

24 верасня ў памішканні тэатра імя Я. Купалы адбыўся вялікі літаратурны вечар, прысвечаны творчасці паэта.

Вечар адкрыў П. Броўка, які ў кароткай уступнай прамове ахарактарызаваў выдатную ролю П. Глебкі ў развіцці беларускай савецкай літаратуры. Доклад аб творчым шляху паэта зраў А. Валюгін.

А імя праўдзінна Савою пісьменнікаў СССР юбіляра гораха вітаў К. Крапіва. З прынятымі выступілі прадстаўнікі Мініскага гаркома партыі і выканамога гарда-

Працоўныя нашай рэспублікі па праву ганарыцца створанай у Беларусі перадавой прамысловасцю, якая з гоу ў год расце і павялічвае вырб прадукцыі для патраб народа. Цяпер у нас выпускаюцца трактары і аўтамабілі, станкі і электраматоры, матцыкы і веласпеды, радыёпрыёмнікі і тэлевізары, швейныя машыны, абуток, адзенне, тканіна і інш.

Змагаючыся за выкананне баявых задач, пастаўленых партыяй і Савецкім урадам па ўздыму народнай гаспадаркі, рабочыя, інжынеры і тэхнікі нашых заводаў і фабрык, працаўнікі калгасных палёў рэспублікі з кожным днём усё шырэй разгортваюць сацыялістычнае спаборніцтва за дастойную сустрэчу XX з'езду Комуністычнай партыі Савецкага Саюза і XXII з'езду Комуністычнай партыі Беларусі.

Нязмерна вырас аўтарытэт Беларускай ССР на сусветнай арэне. Наша рэспубліка з'яўляецца членам Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Прадстаўнікі беларускага народа ва ўсіх міжнародных арганізацыях, на ўсіх міжнародных кангрэсах і канферэнцыях паслядоўна і рашуча змагаюцца за ўсеагульны мир, за мірнае супрацоўніцтва народаў.

На моцнай аснове эканамічнага ўздыму расце і развіваецца наша нацыянальная культура. Цяпер у рэспубліцы налічваецца значна больш, чым да вайны, школ, клубаў, бібліятэк, кінатэатраў, вышэйшых навучальных і навукова-даследчых устаноў.

Дзякуючы няўхільнаму ажыццяўленню жыццёвай ленынскай нацыянальнай палітыкі беларуская мова, мастацтва, літаратура дасягнулі такога ўзроўню, які ўласцівы сапраўднай гістарычнай сталасці народа. Сведчаннем яракага росквіту нацыянальнай культуры з'яўляецца паспяховае правядзенне ў Маскве декада нашай літаратуры і мастацтва ў 1940 і ў 1955 гадах. Не толькі за межамі рэспублікі, але і далёка за межамі Савецкага Саюза вядомы лепшыя здабыткі культуры беларускага народа. Творы беларускіх пісьменнікаў перакладоўца і выданоўца і ў нашых брацкіх рэспубліках, і ў многіх краінах свету. З кожным днём пашыраюцца і ўмацоўваюцца нашы культурныя сувязі з працоўнымі краін народнай дэмакратыі, з блізкімі нам суседнімі дзяржавамі. Гэтымі днямі ў Польшку Народную Рэспубліку ўдзел у месцініку польска-савецкай дружбы выехала вялікая група беларускіх пісьменнікаў, артыстаў Дзяржаўнага тэатра оперы і балету і калектыву тэатра імя Янкі Купалы.

Натхняючай і невычарпальнай крыніцай творчасці для савецкага пісьменніка, мастака, артыста, музыканта служыць наша жыццё, наша сучаснасць. Комуністычная партыя заўсёды напамінае нам, што дэля таго, каб стварыць узоры сапраўднага народнага мастацтва, неабходна глыбока разумець інтарэсы народа, быць у самай гучнай народнага жыцця. Карыснасць для народа — вось чым вызначаюцца дзейнасць кожнага члена сацыялістычнага грамадства, вынікі яго працы.

Рыхтуючыся дастойнымі творчымі здабыткамі адзначыць гістарычную падзею ў жыцці савецкага народа — 40-годдзе Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, нашы майстры слова, майстры мастацтва, таленавіта творчая моладзь павінны глыбока пранікнуцца пачуццём свайго вялікай і пачэснай адказнасці за новыя творчыя дасягненні, за стварэнне сапраўднага багатага духоўнай культуры савецкага чалавека — будаўніка камуністычнага грамадства.

Радасна і урачыста гучыць над светлымі прэсторамі беларускай зямлі наш гімн — гімн перамогі, гімн брацкай народнай дружбы, гімн любові і вернасці беларускага народа вялікім імям Леніна, непераможнаму сцягу Комуністычнай партыі. Ён кіліа і натхняе беларускі народ на новыя подзвігі ў імя свайго шчасця, у імя перамогі камунізма.

Нас аб'яднала Леніна імя,
Партыя к шчасцю вядзе нас ў паход.
Партыі слава! Слава Радзіме!
Слава табе, наш Савецкі народ!

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Аб Дзяржаўным гімне Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі

Прэзідум Вярхоўнага Савета Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі пастанаўляе:

- Зацвердзіць тэкст Дзяржаўнага гімна Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі (словы М. Клімковіча). Тэкст гімна прыкладаецца.
- Зацвердзіць музыку Дзяржаўнага гімна Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі (музыка Н. Сакалоўскага). Ноты музыкі гімна прыкладаюцца.

3. Паўсюднае выкананне Дзяржаўнага гімна Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі ўвесці з 1 кастрычніка 1955 года.

4. Тэкст гімна і ноты музыкі Дзяржаўнага гімна Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі апублікаваць.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. КАЗЛОУ,
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.
24 верасня 1955 года.
Гор. Мінск.

Дзяржаўны гімн Беларускай ССР

Словы М. Клімковіча

Музыка Н. Сакалоўскага

Мы — беларусы з братняю Руссю
Разам шукалі к шчасцю дарог,
У бітвах за волю, ў бітвах за долю
З ёй здабылі мы сцяг перамогі!

Нас аб'яднала Леніна імя,
Партыя к шчасцю вядзе нас ў паход.
Партыі слава! Слава Радзіме!
Слава табе, Беларускі народ!

Сілы гартуе люд Беларусі
У братнім Саюзе, ў мужнай сям'і.
Вечна мы будзем, вольныя людзі,
Жыць на шчаслівай, вольнай зямлі!

Нас аб'яднала Леніна імя,
Партыя к шчасцю вядзе нас ў паход.
Партыі слава! Слава Радзіме!
Слава табе, наш свабодны народ!

Дружба народаў — сіла народаў,
К шчасцю працоўных сонечны шлях.
Горда-ж узвіся ў светлае высі,
Сцяг камунізма — радасці сцяг!

Нас аб'яднала Леніна імя,
Партыя к шчасцю вядзе нас ў паход.
Партыі слава! Слава Радзіме!
Слава табе, наш Савецкі народ!

Да ўсесаюзнай мастацкай выстаўкі

У сувязі з падрыхтоўкай да ўсесаюзнай мастацкай выстаўкі 1957 года Міністэрства культуры БССР вырашыла арганізаваць разам з Саюзам савецкіх мастакоў рэспубліканскую выстаўку, прысвечаную 40-й гадавіне Вялікага Кастрычніка.

Жыццёпазна, скульптарам, графікам і майстрам дэкарацыйна-прыкладнога мастацтва будзе аказана арганізацыйная і рэдакцыйная дапамога ў працэсе іх працы над новымі карцінамі, а таксама падрыхтоўка матэрыялаў, а таксама падрыхтоўка камандзіроўкі. У вы-

стаўцы павінны актыўна ўдзельнічаць педагогі і студэнты тэатральна-мастацкага інстытута.

Зацверджаны рэспубліканскія выставачны камітэт у наступным складзе: Г. Кісялёў — старшыня камітэта, В. Сухаверхаў і П. Лютаровіч — намеснікі старшыні, З. Азгур, Е. Аладава, І. Ахрэмчык, А. Бембель, В. Волкаў, А. Глебаў, І. Давідовіч, В. Ждан, Я. Зайцаў, М. Кацар, А. Марыяс, С. Нікалаев, П. Нікіфарав, С. Раманаў і В. Цірка.

Работнікі бібліятэкі — удзельнікі выстаўкі

Работнікі Брэсцкай абласной бібліятэкі імя Горкага праводзяць вялікую работу па прапагандае сельскагаспадарчай літаратуры і перадавога вопыту майстроў калгаснай вытворчасці сярод працоўнікоў палёў.

Даведчына-бібліяграфічны аддзел сочыць за выходам у свет новых кніг і брашураў па сельскай гаспадарцы. Работнікі аддзела старанна адбіраюць матэрыялы, надрукаваныя ў газе-

тах і часопісах, а затым аб'яўляюць усё новае, перадавое ў спецыяльных распрацоўках, аглядах. У мінулым годзе аддзел пачаў выдаваць серыю памятак пад назвай «Знацьнікі людзі нашай вобласці».

З гэтай прапагандае сельскагаспадарчай літаратуры абласная бібліятэка арганізуе для працоўнікоў палёў кніжны перасоўны пункт. Ён такіх пунктаў знаходзіцца непасрэдна ў

МТС. Апрача таго, многія калгаснікі, жывёлаводы, механізатары, спецыялісты сельскай гаспадаркі карыстаюцца міжбібліятэчным і заочным абанементам.

За добрую прапагандае сельскагаспадарчай літаратуры сярод працоўнікоў палёў многія работнікі Брэсцкай абласной бібліятэкі зацверджаны ўдзельнікамі Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўкі.

Н. КОЛАУ.

У калгасным клубе

Людзям на вечары ў клубе калгаса «XVIII партызан» Талачынскага раёна.

Тут праводзіць гурткі мастацкай самадзейнасці. Вялікай папулярнасцю карыстаецца драмгурток. Каля 50 разоў драмгуртоўцы паказалі п'есы К. Крапіва «Пяшоў жаваранкі» і Я. Купалы «Пры-

мак». Кіруе гуртком загадчык калгаснага клуба Адам Падальнік.

Пры клубе цёпер арганізавана музичны гурток. Праўдзінне арыелі адлучылі неабходныя сродкі на набыццё музичных інструментаў.

С. ГАЦЛА.

Хроніка культурнага жыцця

У вёсцы Азерычына адбылася сустрэча народнага артыста Беларускай ССР Г. Цітовіча з удзельнікамі народнага хору вёскі Г. Цітовіч расказаў аб Сувесным фестывалі ў Варшаве, у якім ён удзельнічаў разам са сваім калектывам.

Т. ЛАПАЦІНА.

У Васілевіцкім раёне працуе каля дваццаці кўльгасветустановаў. Нядаўна ў вёсцы Узнаж пабудаваны новы сельскі клуб. Адкрыты новы калгасны клуб і ў сельскагаспадарчай імя Суворана і імя Кірава. У калгасе «КІМ» пабудавана новая хата-чытальня. Будаванне новага клуба заканчваецца ў сельскагаспадарчай «Савецкай Беларусі».

І. ШПАДАРУК.

Лекторскі клуб прамаправаў г. Магілёва арганізуе чытанне лекцый на тэхнічна, навукова-папулярныя і адукацыйныя тэмы.

Нядаўна лекцыя аб міжнародным становішчы прагаві тав. І. Рулёў. Пасля лекцыі прысутным быў паказаны кінофільм «Наведанне прэм'ер-міністрам Індыі Джавахарлалам Неру Савецкага Саюза».

У бліжэйшы час у лекторскім будынку прагаві лекцыя аб барацьбе за далейшы ўздым прамысловасці, тэхніцы прагрэсу і палітычнай арганізацыі вытворчасці.

Пасля лекцыі будыць дэманстравацца дакументальныя кінофільмы і кіночасопісы «Навіны тэхнікі» і «Навіны дня».

В. ОСІПАУ.

Пры клубе шклозавода «Нёман» прагаві гурткі мастацкай самадзейнасці, у якіх займаюцца каля ста чалавек.

Большасць удзельнікаў мастацкай самадзейнасці — рабочыя.

Добра арганізавана ў клубе кіноабслугоўванне нёманцаў. У месці тута былі сорак-сорак п'ять кіносеансаў. Нядаўна адбыўся дыспут па кінофільму «Аповесць аб сапраўдным чалавеку».

Папулярызацыю сярод рабочых карыстаецца бібліятэка, якая рэгулярна праводзіць літаратурныя вечары, канферэнцыі чытачоў, дыспуты.

В. ЛЯДУ.

Члены сельскагаспадарчай «Прыгожы сад» Аршанскага раёна адбудавалі і добра абсталявалі клуб. Гэтымі днямі новы дупля-варховы будынак атрымала Копыцкая сельская бібліятэка.

Цяпер культурна-асветныя ўстановаў раёна рыхтуюцца да работы ў зімовыя ўмовы. Калгасны клуб імя Кірава сваімі сіламі зрабілі рамонт памішкання Пшчальскаўскай хата-чытальні, лавалі паліва. Калгасны сельскагаспадарчай імя Сталіна адрамантавалі памішканне Дуброўскай хата-чытальні. Упарадкавана памішканне Якуб-левіцкага сельскага клуба. Новы інвентар набыты для Кузаўскага сельскага клуба. Заканчваецца работы па капітальнаму рамонту клуба ў вёсцы Крапіўная.

Л. ВЫСОЦКІ.

Лепшыя кіномеханікі Крыўскага раёна, уключыўшыся ў сацыялістычнае спаборніцтва ў гонар XX з'езду КПСС, дабіваюцца новых поспехаў у працы.

На першым месцы сярод удзельнікаў сацыялістычнага спаборніцтва кіномеханік Уладзімір Шаршэў. Добра рыхтуюцца да дэмаўстрацыі кінокартэжы, ён выканаў гадзое заданне на 121 прызынт.

У вёсцы Касцюкоўскага сельсавета ведаюць кіномеханіка Івана Ратаўскага як добрага праўдзіна. Ратаўскі таксама выканаў гадзое заданне на 110 прызынт.

М. МЕЛЬНІКАУ.

Па-горкаўску выхоўваць літаратурную змену

(Да вынікаў рэспубліканскай нарады маладых пісьменнікаў)

На мінулы тыдні закончыла сваю работу пастаяная рэспубліканская нарада маладых пісьменнікаў. Дзесяць дзён вядліся суразмоўныя размовы аб нашай літаратуры, аб пісьменніцкім майстэрстве, аб глыбокім вывучэнні і асэнсаванні з'яўлення Шчыра і з сапраўдным веданнем справы гаварылі старэйшыя, вопытныя літаратары, аб працы сваіх маладых таварышаў. Былі разгледжаны і абмеркаваны шматлікія вершы і апавяданні, паэмы і апавесці, п'есы і крытычныя артыкулы.

Напружана праходзіла праца ва ўсіх творчых секцыях: прозы, паэзіі, драматургіі і крытыкі. Сапраўды, сфера была шырока. У нарадзе ўдзельнічалі ажно ста чалавек — лічба пераказаных. Яна гаворыць аб тым, якія багатыя перспектывы ў нашай літаратуры, якія багатыя ў яе рэзервы.

Але, гаворачы аб багатых рэзервах, мы не павінны захапляцца толькі колькасці паказаннямі. Для кожнага літаратара важнае значэнне мае пытанне якасці твораў. Чым вышэй гэтая якасць, тым больш значна і сама творчасць літаратара.

Такія маладых аўтараў, якія прышлілі на нараду з цікавымі творами, на жаль, было вельмі мала. На секцыі прозы прадэманстравалі прысутным апавяданні І. Кураткіна, Г. Новік, апавесці У. Шчыра, У. Дзядзімова. На секцыі паэзіі з'явіліся на сцене ўвагі вершы М. Арочкі, У. Караткевіча, І. Бурсава. Надружана зарэкамендавалі сабе маладыя крытыкі У. Жыжэнка, А. Клышко, драматургі Л. Уцічэнка, Г. Равінскі, Р. Раманаў, Н. Алтухов. Знаёмства з новымі творами паказала, што аўтары маюць багаты і рознастайны матэрыял, узяты непарэмна з жыцця. Але многім з іх нестало яшчэ мастацкага асэнсавання ўзятых праблем. Наперадзе — старанная і ўдумлівая работа на выпрацоўку свайго літаратурнага густу, тэхнікі літаратурнай справы.

Практика паказвае, што ў большасці вынікаў пісьменніцкага індывідуальнага сваявольнага адрыву. Праўдзівае інакш у сваявольным бачанні свету, у схільнасці да сваіх вобразных срэдкаў, у сваявольным выбары і падчы глыбіннага матэрыялу. Хай у першы час не ўсё на-майстэрства будзе зроблена, бо ў маладога літаратара няма яшчэ патрэба глыбіннага ведання, пра што ён раскажа, павінна быць цікавым, яркім, праўдзівым. Калі гэтыя якасці адсутнічаюць, тады творы губляюць сваю непарэмнасць, становяцца шэрымі і сумнымі. Ім нічым не прыбавіць чытача і застаюцца па-за яго ўвагі.

Траба шчыра сказаць, што твораў надзвычай слабых і шэрых на абмеркаванні было вынесена вельмі многа. Гэта прыкмета адукацыйнага асаблага на секцыі паэзіі, асабліва многалюднай секцыі прозы. Часта ўвазе вялікай аўдыторыі прапаноўваліся вершаваныя практыкаванні чытаўшчыні, якія не давалі ніякага матэрыялу для цікавай творчай размовы.

Чаму так атрымалася? А, відавочна, таму, што пры вырашэнні, каго выкаліць на рэспубліканскую нараду, не было патрэбы добра выбару. У літкансультанцкім Саюзе пісьменнікаў БССР трымаўся толькі фармальнага погляду: раз пачынаючы пісьменнік друкуецца, значыць, ён і павінен быць удзельнікам нарады. І вось часта выкалікаліся такія аўтары, якія хіць і надрукавалі па некалькі вершаў ці вершы ў рэінныя або абласныя газеты, але як літаратары яшчэ нічым не вызначыліся. Зніжэнне патрабаванняў да сябе адчуць у час работ секцыі, якія вымушаны былі часам разглядаць рэчы сэрца і шчырыя.

Рэспубліканская нарада павінна ставіць перад сабой большыя творчыя задачы: яна павінна абмяркоўваць не проста ўсё тое, што надрукавана, а толькі тое, што ўважана пазнаваць літаратурна цікавае. Усім нам добра вядома, што многія вершы і паэмы, змешчаныя на старонках абласных і раённых газет, занадта агульныя, напішаныя, рытарычныя. І таму аднака «надрукавана» не з'яўляецца азначэннем таленту аўтара.

Чамусьці на гэты раз была занябана і добрая практыка мінулых гадоў, калі ў дні падрыхтоўкі да рэспубліканскай нарады ў вобласці пачыналіся брыгады пісьменнікаў. Ім на месцы разглядалі

творы пачынаючых аўтараў, давалі ім канкрэтную кансультацыю. У працесе такой работы выяўляліся найбольш здольныя і таленавітыя маладыя літаратары. Іх і выкалікалі на рэспубліканскую нараду. Прызначэнне такой работы ажыццяўляе дзейнасць абласных літ'аддзяленняў, у якіх і аўтарытэт і дапамога абласным газетам ажуртываць выхад сабе лепшых сіл аўтарскага актыўна. Гэтую традыцыю ў будучым, відавочна, трэба аднавіць. Яна дапамагае шырэйшаму выяўленню новых літаратурных імён.

Нагледзім на рад арганізацыйных неадарожных, шэраў рэспубліканскай нарады маладых пісьменнікаў прайшла ўсё-ж на даволі высокім узроўні. Старэйшыя літаратары, за пачынаючых багата жыццёвай і прафесійнальнай школай, падшлі да разгляду твораў маладых таварышаў з усёй увагай і патрабавальнасцю. У сваіх выступленнях яны, спыраючыся на ўласны вопыт, падкрэслівалі, што кожны творчы поспех не даецца лёгка, ён забываецца па ўлгартай і настойлівай працы. Таму тым, хто выбіраў літаратурную справу сваёй прафесіяй, не павінны іраціцца чарнавой работай, не павінны палоджыцца першых джэкаўскіх і нудач.

Кожнаму пісьменніку, а тым больш маладому, трэба мець шырокія веды. Таму перш за ўсё ён павінен паклапаціцца аб сваёй вучобе. Без ведаў, без засваення асноў марксізма-ленінізма нельга выпрацаваць у сабе перадавы светлагляд, нельга правільна асэнсавваць жыццёвыя з'яві. Не менш важнае справа для літаратара — веданне мовы, таго матэрыялу, з якога будзецеце творы. Народны паэт Якуб Колас, грунтоўна і пачытаўшы шматлікія рукапісы, адзначыў у сваім выступленні, што лексікон некаторых пачынаючых аўтараў складаецца не больш чым з трыох-чатырох слоў. Безумоўна, з такім бедным слоўнікам запачаць нельга і думаць аб літаратурнай працы, аб напісанні мастацкіх твораў. Мова пісьменніка павінна быць надзвычай багатай, інакш яму нельга будзе ствараць малаўзнікае карціны жыцця, прыроды, нельга будзе перадаваць найтанчавыя прыямы чалавечых пачуццяў, асабліва глыбіннае пачуццё да мовы народа. Пастаянна вывучаць яе і ўмець выкарыстоўваць у творчасці.

Праўда, аднаго ведання мовы яшчэ неда. Пісьменніку трэба глыбока ведаць справы народа — наша багатае падземнае сучаснае жыццё. І не толькі ведаць, але і быць яго самым актыўным і непарэмна ўдзельнікам. Не ўдзельнічаючы ў жыцці, нельга адчуць і зразумець веліч тых спраў, якія робяць савецкія людзі. Н. Остроўскі, звартаючыся да маладых літаратараў, гаворыў у свой час: «Вы ведаеце, што пісьменнік — гэта настаяніц, а вучыць можа толькі той, хто ведае больш за тых, каго ён вучыць», — што мае шчыра сказаць?

Гэтыя словы ніколі не павінны забываць маладыя літаратары. Беручыся за перо, яны павінны спытаць: а ці дастаткова ў мяне жыццёвая вопыт, наглядальнасці і ведаў, ці ёсць мяне пра што раскажа чытачам?

Неабходна заўсёды памятаць, што літаратура мае майстэрства прыходзіць не адразу. Яна набываецца паступова, у працесе пастаянай працы. Пысьць трэба штодзённая, сістэматычная і кожны раз ставіць для вырашэння ўсё больш складаныя задачы, інакш дамагчыся творчага росту немагчыма. У гэтым пераконае і гэты вельмі характэрны факт. На мінулы рэспубліканскай нарадзе гаварылася аб пэўных здольнасцях маладога крытыка У. Каца. Падставы для такіх размоў давалі яго першыя цікавыя рэцэнзіі, якія вызначаліся грунтоўным аналізам літаратурных твораў. Аднак пасля таго крытык самазапакоіўся, перастаў сур'ёзна і ўдумліва працаваць і ў выніку страціў тое цікавае, што было ў яго ранейшых работах. Апошнія яго артыкулы, напісаныя павярхоўна, трафатнай мовай, на нарадзе ўсім слухна крытыкаваліся.

ПРАЎДЗІВЫ СПЕКТАКЛЬ

(«У добры час!» на сцене тэатра імя Я. Купалы).

П'еса В. Розова «У добры час!» атрымала шырокае прызнанне ў савецкай гледач. Гэта таленавітыя не толькі актуальнай тэмай і майстэрствам драматурга, але і сваявольным адностраваннем нашай сапраўднасці. Галоўная сіла п'есы заключаецца ў прастаце і некалькіх прайдзё чалавечых паводзін і ўзаемаадносін. Мядзюжны савецкі моладзь, аўтар далікі ад імкнення паказаць яе лепшай, чым яна ёсць.

Аб некаторых пераказах п'есы Розова адрознівае і не скажам, якія яны — становячы ці адмоўны. Драматургу ўдалося перадаць схему, уацвярджаючы імат п'есам аб сучасным жыцці. Герой Розова — гэта жывая і чужыя многімі станаючымі якасцімі і часам істотнымі лібіамі. Гэтая сваявольнасць п'есы прымушае разгледзець і акцэнтаў, якія прыносяць над яе ўвабленнем, адзіліць звычайныя штымпі пры вышчаранні станаючых і «адмоўных» пераказаў.

Зусім аразумела, што выбар тэатрам імя Які Купалы для паставоўкі п'есы «У добры час!» з'яўляецца ўдалым. У спектаклі заняты ў асноўным моладзь. І гэта вельмі добра, таму што п'еса дае значныя магчымасці для росту аўдэрскага майстэрства.

Рэжысёр Л. Мазалеўская глыбока прычвала п'есу, правільна аразумела яе асноўныя мастацкія асаблівасці. Усе падзеі ў спектаклі атрымалі выразнае вытлумачэнне. Амаль усе вобразы ўдалося нам аразуміць і прастамі. Але гэтыя прастата ні ў якой меры не з'яўляецца вынікам спрошчанай, прастаілінай замалеўкі характараў. Наадварот, большасць вобразаў у спектаклі пры ўсёй іх пра-

стае з'яўляецца даволі складанай. Гледач часта не разумее паводзін таго ці іншага героя ў кожным канкрэтным выпадку. Ды і самі героі, бадай, не разумеюць гэтага, таму што яны паказаны ў працесе росту, станаўлення і ўдасканалення. Ёсць і яшчэ адна мастацкая асаблівасць. Рэжысёр дамагаецца пераканальнасці спектакля, карыстаючыся сродкамі неіхалатнага тэатра. У гэтым плане, напрыклад, вышчарана глыбока хвалююцца сцэна ў фінале. Андрэй і Аляксей паехалі. У доме стала неяк пуста — стварылася адчуванне адзіноцтва бязькоў. Працяглая пауза тут напоўнена вялікім і хвалюючым зместам.

Сябе п'есы і спектакля заклучаны ў характарах Андрэя Аверана і Аляксея. Андрэй і Аляксей амаль аднагодкі. У школе яны атрымалі веды, выпрацавалі свае перакананні і погляды на жыццё. Але воль адзін з іх, Аляксей, вырае чалавек сур'ёзным, удумлівым, прыччюным, а другі, Андрэй, аказвае неарганізаваным, лёгкадумным і неўраўнаважаным. У чым-жа прычына такога вялікага розніцы паміж гэтымі маладымі людзьмі? Спектакль дае вышчараны адказ на гэтае пытанне.

Ролю Андрэя выконвае Ю. Галкін. Адчуваецца, што акцёр імат працаваў, каб ааналізаваць гэтай ролю. Гледаччым спектакля, бачачы, якую вялікую работу правялі малады акцёр і рэжысёр. Вобраз Андрэя атрымалася яркім, мэтанакіраваным. Андрэй хоча самастойна разабрацца ў жыцці і выбраць той шлях, які адпавядае яго прыжыццю. У пачатку спектакля Андрэй паказаны чалавекам, які не ведае, як скарыстаць сваю энергію. Ён хоча

У Жалудокім раёне

ПАДРЫХОТКА ДА АГЛЯДУ МАСТАЦКАЙ САМАДЗЕЙНАСЦІ

Культасветустанова Жалудокскага раёна Гродзенскай вобласці дзейна рыхтуецца да раённага агляду сельскай мастацкай самадзейнасці, які адбудзецца ў пачатку лістапада.

Цікавую канцэртную праграму да агляду рыхтуе Парэцкі сельскі клуб (загальнаўрач. Пянькоўскі). Гурткі мастацкай самадзейнасці клуба развучваюць песні савецкіх кампазітараў, народныя танцы, частушкі.

Больш пяці рускіх і беларускіх народных песень, запісаных на тэрыторыі раёна, падрыхтуе да агляду сельскі хор Гасцінцэўскай хаты-чытальні (загальнаўрач. Патопа).

Актыўнавалі падрыхтоўку да агляду Голдасцэўскі сельскі клуб, гурткі мастацкай самадзейнасці сабраса «Вялікае Мажэйкава», Гарэўскага Дома культуры, Агародніцкай хаты-чытальні і іншых клубных устаноў раёна.

АСАБІСТЫЯ БІБЛІЯТЭКІ КАЛГАСНІКАУ

Многа кнігалюбаў сярод калгаснікаў Жалудокскага раёна. Пачынае мецца ў асабістыя бібліятэчкі 75-гадовага калгасніка А. Пенталя з сельгасарцеля імя Шверніка займаюць твораў Міцурны, Тіміразева, Лысенкі, Вільяма і многа іншых. Больш як на 500 рублёў набыў мастацкай, палітычнай і сельскагаспадарчай літаратуры члалар калгаса імя Молатава В. Міцкевіч.

Багатыя бібліятэкі ў жывёлавода сельгасарцеля імя Леніна С. Шпаніка, будаўніка гэтай-жа арцеля І. Куньвіча, агародніка калгаса імя Суворова в.ав. Вішнёўскага і іншых.

Спектакль ў сельскіх раёнах

Калектыв тэатра імя Якуба Коласа сістэматычна паказвае свае спектаклі ў гарадах, раённых цэнтрах і калгасках Вішэскай вобласці.

За першыя з першага студзеня 1954 года на 10 верасня гэтага года тэатр паказаў працоўным вёскі 260 паставоў, на якіх прысутнічала больш 70 тысяч гледач.

Перад пачаткам новага сезона арганізаваны выезд двух брыгад у калгасы і раёныя цэнтры. Спектаклі былі паказаны ў Бельскім сельскім клубе Полацкага раёна, у Бігосцкім і Боркавіцкім сельскіх клубах Дрысенскага раёна, у дамах культуры раённых цэнтраў.

Тэатр аказвае шчырую дапамогу ўдзельнікам сельскай мастацкай самадзейнасці. Галоўны рэжысёр А. Скібіцкі і дырыжор Л. Маркевіч шэфуюць над калектывамі мастацкай самадзейнасці Гарадзкіх раёнаў Дома культуры. Арыст І. Матушэвіч аказвае творчую і матэрыяльную дапамогу ўдзельнікам драматычнага гуртка Дома культуры калгаса імя Леніна Лепельскага раёна. У час выязных спектакляў артысты З. Вялікі і У. Палцэўскі правялі семінары з кіраўнікамі сельскай мастацкай самадзейнасці Асвейскага і Дрысенскага раёнаў.

КАНЦЭРТ АРТЫСТАУ АСТРАДЫ

На працягу двух месяцаў на Беларусі гастрольнае брыгада артыстаў Валогоўскага філармоні. За гэты час яна выступіла перад працоўнымі Мінска, Магілёва, Віцебска, Гомеля і Оршы.

Госці паказалі сваю праграму і гледачам горада Брэста.

Праграма канцэрта «Прыходзьце пасмяяцца» была насычана вясёлымі жартамі, вострай і зместоўнай сатырай, накіраванай на выкрывіць лібоду ў нашым жыцці.

СУСТРЭЧА БІБЛІЯТЭЧНЫХ РАБОТНІКАУ З ПІСЬМЕННІКАМІ

У дні месячніка кнігі рэспубліканскай бібліятэкар арганізавалі сустрэчы бібліятэчных работнікаў горада Мінска з беларускімі пісьменнікамі.

Алесь Якімовіч, Іван Мележ, Алесь Бачыла, Эдзі Агнявіч і Мікола Аўрамчык расказалі аб дасягненнях беларускай савецкай літаратуры, аб творчай працы пісьменніка, прачталі свае новыя творы і адказалі на шматлікія пытанні бібліятэкараў.

На здымку: сцена са спектакля «У добры час!». Андрэй—артыст Ю. Галкін, Галія—артыстка Л. Драздова.

і сваявольні і нават некалькі нахабны, усё-ж у сваёй аснове добры хлопец, які імкнецца да лепшага ў жыцці. Як толькі Андрэй убачыў Аляксея, ён літаральна ні на крок не адыходзіць ад яго, усёй душой імкнецца да гэтага новага чалавека, так не падобна на тых, хто акружае юнака. Для большай пазнацы вобраза паказана ірчы адзіноцтва, што горкі гузар Андрэй з'яўляецца вышчараным сваявольна працэту гэтай і сваёй аснове здаровай прыроды «супраць тых мяшчынскіх, цынічных абставін, у якіх яго трымаюць».

Роля Аляксея месі складаная, чым роля Андрэя. Але рашам з тым у Аляксея больш самабытная натура. Арыст В. Кудрэвіч у цэлым верна вырашае вобраз. У яго выкананы мы ўспрымаем Аляксея як чалавека не па ўзросту суровага, удумлівага, разважлівага ў сваіх учынках. Часам ён і даволі разкі, але гэта не столькі ад прыроды, колькі ад таго, што ён трапіў у невыязлівае для яго асяроддзе. Але самае галоўнае тое, што Аляксей—Будрэвіч—чалавек цвёрды і вольны,

Першая сустрэча

(Да гастролей Дзяржаўнага эстраднага аркестра Абхазіі)

Дзяржаўнае беларускае эстрады ў новым сезоне абярае даць гледачам рад цікавых канцэртаў. На гастролі павінны прыходзіць такія выдатныя майстры, як Смірноў-Савольскі, Міронала і Менакер, Руцкоў і Нечаеў, спявак Кастрэца, а таксама некаторыя эстрадныя калектывы.

Гэтымі днямі ў Мінску адбыліся канцэрты Дзяржаўнага эстраднага аркестра Абхазіі.

Малады калектыв (аркестр створан у гэтым годзе) пазнаёміў мінчан з яркай, малаўзнікай абхазскай народнай музыкай, а твораў груэйскіх савецкіх кампазітараў, а таксама з музыкай і танцамі народнага СССР і краін народнай дамакратыі.

Эстрадны аркестр складаецца ў асноўным з маладых прафесійнальных музыкантаў, спевакоў і танцоўраў.

Праграма пабудавана не як сучасны паказ, а як звычайны эстрадны канцэрт. У ім чаргуюцца нумары розных жанраў, не звязаны адзін з другім. Паміж нумарамі ўстаўлены кароткія рэпрізы і інтэрмедзі. Хацелася-б, каб малады калектыв ішоў па шляху шукання новых цікавых форм стварэння пэўнага прадстаўлення.

Канцэрт пачынаецца выдатна выкананым аркестрам «Абхазскай раёнскай» (музычныя апрацоўка В. Шчырава, вершы народнага паэта Абхазіі Д. Гулія). У гэтым творы ўстаўляецца пачаслівае жыццё Савецкай Абхазіі. Саліст Важа Аліанія шчыра праспяваў абхазскую народную песню «Гудася» і песню кампазітара Міранашвілі «Любіць ці не?» (словы Абшавала).

Вялікім жапар прадстаўлены салістамі Н. Бакавец і М. Груш, якія выдатна вы-

каналі тамперamentны маладзёкі народны танец «Джон», а таксама прыгожую «Сапаванскую пэлю».

Арыстка Н. Балвадзе, якая валодае добрым голасам — вялікага дыяпазона, яскрава выканала песню груэйскага кампазітара Цынцэдзе з кінофільма «Страка». Менш выразна яна праспявала «Вясонні вальс». Гаворачы аб музыцы вальса, хочацца адзначыць, што яна няяркая, адчуваюцца перапыты ўжо звычайных мелодыяў.

Арыстка Л. Собалева (выкаваўца жанравых песень) добра перадае лірычны змест і натрой кожнага твора, але ёй трэба пазавіцца ад некаторай манернасці. З найбольшым поспехам спяваць выкаваўца «Жураўкі» і песнюку праграеўскага амерыканскага кампазітара Джо Хіла «Кейлі Джон».

На працягу ўсёй праграмы аркестр іграе владжана. Аднак іншы раз аркестравае гучанне вельмі крыквілае, стамадэчае. Гэта выклікала, на наш погляд, інструментальнай некаторых твораў. Струнная група слаба выкарыстана, мала гукаць раяль і акардыён, занадта часта спарыстоўваюцца медна-духавыя інструменты ў прамерна высокім для іх рэгістры. У выніку знікае меладычнасць, а некаторыя тэмы глыбока свая ажыраваць, каларыт. Трэба таксама сказаць, што пры аманімененте аркестр месцамі глушыць спявакоў.

Хочацца пажадаць маладому калектыву ў далейшым больш працаваць над удасканаленнем майстэрства. Дзяржаўнае эстрадны аркестр Абхазіі мае ўсе магчымасці стаць цікавым калектывам.

Г. ВАГНЕР, кампазітар.

Канцэрты Леаніда Когана

Грамадскасць Мінска з цікавасцю сочыць за канцэртным жыццём сталіцы. У новым сезоне ўжо адбыліся чатыры сімфанічныя і два асобныя канцэрты з удзелам выдатных майстроў савецкага вышчаранага мастацтва: заслужанага дзеяча мастацтва РСФСР професара Г. Гіноўбурга, лаўрэата міжнародных конкурсаў А. Гарэха, дырыжора А. Стасевіча. 25 і 26 верасня адбыліся канцэрты лаўрэата міжнародных конкурсаў скрыпача Леаніда Когана.

Леанід Коган — адзін з прадстаўнікоў таленавітай савецкай моладзі. Ён неадразава з поспехам абараняў гонар савецкага мастацтва на міжнародных конкурсах. Яшчэ ў 1951 годзе на Міжнародным музычным конкурсе ў Бруселі ён быў удзельніком першай праміі. Тады-ж пра яго ігру выдатны французскі музыкант Жак Тібу казаву: «Так яшчэ ніхто не іграў на скрыпцы». І воль Леанід Коган у Мінску. Гэта яго другі прыезд у сталіцу Беларусі, і, як і ў першы раз, канцэрт маладога скрыпача прайшоў з вялікім поспехам.

У праграму свайго першага канцэрта (25 верасня) Л. Коган уключыў два творы буйнай формы: канцэрт Баха (мі мажор) і канцэрт Моцарта (соль мажор).

У канцэрте Баха Л. Коган дасягнуў дзіўнага пэўнасці. Урачыстай, светлай першай частцы і жыццерадаснаму фіналу супрацістая значная паводзе амету і глыбінні павольная частка. Саліст надзвычай тонка раскрыў змест павольнай часткі, а вяршыня яе — драматычны маналог — прагучала ярка, амяццанальна. Канцэрт Моцарта быў сыграны свабодна і проста. Арыст раскрыў не толькі прыгажосць біскучых пасажаў, але і напеўнасць, задушаўнасць моцартэўскіх мелодыяў. Асабліва хочацца адзначыць прыкнёнае выкананне лірычнай, другой часткі канцэрта.

Гастролі Н. Ракава і М. Царова

З-га кастрычніка ў Мінскім акруговым Доме афіцэраў адбудзецца сімфанічны канцэрт пры ўдзеле дырыжора професара Маскоўскай кансерваторыі кампазітара Н. Ракава і народнага артыста СССР М. Царова. У канцэры таксама выступіць саліст Беларускай філармоніі Т. Лук'янава і Г. Леліна.

Мінчане праслуховаюць сімфанічны тв-

чунь. У гэтым сэнсе вобраз маці павучальны для гледача, а для Л. Ждановіч выступленне ў востра характэрнай ролі з'яўляецца новым цікавым крокам у яго творчай біяграфіі. Гэта выступленне з'явілася паспяховым. Работа над востра характэрнымі ролямі значна паглыбляе майстэрства артыстка і робіць яго больш разнастайным.

Але тут хочацца звярнуць увагу на наступнае. Відавочна, артыстка, баючыся, што роля будзе недастаткова вострай і даходлівай, у асобных месцах траціць пачуццё меры. І. Ждановіч схільна прамерна драматызаваць нават тыя мясціны, якія не маюць у гэтым патрэбы. Усім аразумела трыгоў маці, калі яна праводзіць сына ў даўбкую Сібір. Але калі ледзь не з такім-жа надрывам яна крычыць з прычыным таго, што сын з'ёў суп, прыгатаваны для копіі, то нам здаецца, што тут гэта вастрыя залішня.

Прыбылі вобраз вучонага чалавека Пётра Іванавіча стварыў П. Малчану. Даводзіцца нават пакававаць аб тым, што Пётр Іванавіч мала прысутнічае на сцэне, а хочацца глыбей пазнаёміцца з яго багатым унутраным светам. П. Малчану да аразумець, што Пётр Іванавіч па сутнасці не займаецца выхаваннем сына, а толькі часам дае яго за дрэннае вучобу і паводзін, воль так, высокамі — за абедом ці выходзіць з кабінета на крыж дзюкі. І мы робім вывад: так, аразумела, бацька таксама вьнаваты, што сын вырае з многімі недахопамі.

Вобраз Галі (арт. Л. Драздова) патрабні для далейшага выяўлення характара Аляксея, які паказваў яе. У выкананні Л. Дразовай вобраз Галі пераканальны і вельмі непарэмна.

Хочь вобраз старэйшага брата Андрэй—Аркадзія нік не звязаны з асноўнай сюжэтай ліній п'есы, у выкананні Б. Уладзімірскага ён заняў вельмі канкрэтнае

месца. Вядома, што асноўная сэнсавая накіраванасць п'есы заключана ў тым, што малады людзі павінны верна вызначыць сваё прызначэнне і выбраць свой шлях у жыцці. Імяна так мы ўспрымаем спектакль купалаўцаў. Такім чынам, вобраз Аркадзія тут мае сваё значэнне. Акцёр паказвае, што Аркадзія перажывае важкую драму расчаравання ў выбранай ім прафесіі. Бацькі і ўсе тыя, якія акружаюць Аркадзія, чакаюць, калі-ж ён, урашце, стане слаўным акцёрам. Аб гэтым марыць і сам юнак. І воль сутыкнуцца надта вострае самалюбства і не выяўлена яшчэ здольнасці маладога чалавека. Гэты ўнутраны канфлікт вярпаўнаецца для Аркадзія станаюч. В. Уладзімірскі паказвае, што яго герой знаходзіць у сабе сілы пераадолець самалюбства і да канца развіваць свае здольнасці.

Думка аб тым, што савецкі чалавек знаходзіць сваё жыццё ў грамадска-нарыснай справе, павінна была-б быць больш пераканальна выяўлена ў вобразе Малы (арт. З. Браваўскага). Вобраз стане больш зместоўным, калі артыстка глыбей раскрые багаты духоўны свет свайго героя, па-свойму разумнай, чулай і тонкай даўчыны.

Розныя характары, не падобныя адзін да другога, ствараюць Л. Баранчык (Кабанаў), Б. Дакальская (Каша) і М. Ляпідуе (Валдзі). Кожны з іх інакш адпавядае адзінае цэнтральнаму вобразу і дамагае вырашчюна асноўнай тэмы.

Спектакль «У добры час!» не пакадае гледачоў абывакамі. Ён выклікае ў кожнага з іх неабходнасць сур'ёзна думаць над многімі пытаннямі вышчаранага жыцця і моладзі, над тым, як вучыць нашу моладзь высокай прыччюласці, адданасці вялікай справе барацьбы за павулучшую камуністычнага грамадства.

У. НЯФЕД.

У гэтым годзе паводле формы і глыбока паводзе амету саната Брама быў выканана на высокім прафесійналым узроўні. Трэба адзначыць і вялікае пачуццё асаблага Л. Когана з піяністам А. Мятнікам. Выдатны твор Баха «Чакона» быў сыграны менш удала. Пры ярасці тамбраванні фарбай і тэхнічнай свабодзе выканання не было, аднак, досяць вялікай глыбіні і маанументальнасці, якіх патрабуе гэты выдатны твор.

Другое аддзяленне складалася з твораў савецкіх кампазітараў — Вайнберга і Пракфэва — і захаднеўрапейскіх — Мію, Дабосі, Брама і інш. Цікавыя выклікалі санатна Вайнберга, два бразільскія танцы Мію. З сапраўднай віртуознасці і дасканаласці Л. Коган сыграў найцікавішую фантазію на тэмы оперы Бізе «Кармен» амерыканскага кампазітара Вахмана. Музычнасць Л. Когана дасканала, ён валодае захапляючай прыгажос

Да пачатку сезона

Новаму тэатральнаму сезону надаецца вялікая ўвага ўсёй савецкай грамадска-культурнай арганізацыяй. Важна тым, каб пачаць сезон з творчай дзейнасці нашых тэатраў не спынілася і надалей.

У мінулым сезоне не ўсе тэатры мелі дастаткова цікавы і поўнацінны рэпертуар. Рэпертуар нашага тэатра склаўся з 14 п'ес («Сапраўдны чалавек» Т. Лондана, «Чайка» А. Чэхава, «Гісторыя аднаго ханіна» К. Сіманова, «Выбачайце, калі ласка!» А. Макаёнка, «Домік на ўскраіне», «Гадзі вандроўнікаў» А. Арбузава і інш.).

Многія нашы спектаклі не ўдзялілі вышэй сярэдняга ўзроўню. Праўда, ёсць рад аб'ектыўных прычын, якія абмяжоўваюць творчыя заданні калектыву і прымусжаюць ісці на непажаданыя кампрамісы як пры планаванні рэпертуару, так і пры размеркаванні ролей. Адной з такіх прычын з'яўляецца неабходнасць ставіць паралельныя спектаклі.

Прычыны ў невялікім горадзе, тэатр мае абмежаваную колькасць глядачоў. Натуральна, што «доўгавеннасць» кожнага новага спектакля пры такіх умовах вельмі невялікая — 15—20 паказаў. Для таго, каб выканаць фінансавы план, тэатр змушаны быць больш прэжым у месцы, што, вядома, немыслова. Вось чаму тэатр шырока практыкуе паралельныя пастаноўкі. Падзяляючы свой калектыв на пастаноўчы і рэжысёрскі (або аднаго актёра і аднаго рэжысёра), тэатр, будучы, дапускае і непажаданыя кампрамісы пры фарміраванні рэпертуару, выбіраючы п'есы з малой колькасцю ўдзельнікаў.

А наш тэатр ужо на працягу многіх год марыць аб пастаноўцы такіх п'ес, як «Вялікі гаспадар», «Пісьме эскраў», «Сон на Волзе», «Чалавек з ружом», а таксама п'ес Шэкспіра, Шылера і інш. Але, на вялікі жаль, усе гэтыя застанцаў накуль што толькі мары, бо невялікі творчы склад і непажаданыя паралельнасці работ пазбавляюць нас магчымасці зрабіць гэтыя п'есы.

Дрэня ў нас ашча і з музычным афармленнем спектакляў. З прычыны адукацыйнага тэатра не мае магчымасці добра музычна афарміць нават тыя спектаклі, дзе музыка надзвычайна неабходна.

Недзяга не спыніцца на такім важным пытанні, як сістэматычная творчая сувязь работнікаў мастацтва і літаратуры, аб чым гаварылася ў п'есме дзеячоў Беларускай культуры. Наш калектыв п'еснапісцаў падтрымлівае гэта п'есма. Але час перайсці ўжо ад дэкларацый да справы. У другой і на розных нарадах мы вельмі многа гаворым аб неабходнасці шырокіх творчых абмеркаванняў спектакляў, абмежаваных па тэме і тэрыторыі, абмежаваных па практыцы? За мінулы сезон наш тэатр выпусціў дзве спектаклі, а цяпер прыме іх не прысутнічаў ніводнаго працаўніка Міністэрства культуры БССР. Вось ужо больш года, як яны зніклі з агляду ў Брэст. Не глядзіце нашы спектаклі і прадаўцы Беларускага тэатральнага таварыства — вядучыя майстры тэатраў сталіны. Ці нармальна гэта? Безумоўна, не. Больш таго, адукацыйнае сістэ-

Мастака П. Крохалева мы застаёмся ў майстэрні за работай над новай карцінай «Міцкевіч у гасцях у дэкабрыстаў».

Малады беларускі мастак П. Крохалеў вучыўся ў Ленінградзе ў Акадэміі мастацтваў. Яшчэ там яго глыбока цікавілі памятнае месца, звязаныя з імем вялікага польскага паэта Алама Міцкевіча. Мастак доўгі час выношваў сюжэт новай карціны.

... Малады Міцкевіч пасля заканчэння Віленскага ўніверсітэта некалькі трымаў час працаваў настаўнікам у Поўна, а затым знаходзіцца ў царскай турме за сваю дзейнасць супраць урада. Пасля ён прыязджае ў Ценебург, дзе раней ніколі не быў. Але яго тут добра ведаюць і цэняць рускія сябры. Яны з вялікай радасцю прымаюць таленавітага паэта. Міцкевіч знаёміцца з Пушкіным, запрашаюць у літаратурны салон Валконскай. Паэт сам прагна шукае сувязі з вольналюбнымі амагарамі і часта наведвае дэкабрыстаў. Адно з

Кніга і адносіны да яе

Кніжная база Гомельскага аблкініганагляду на працягу апошняга года дасягнула ўзросту трохпаўтарых будынак і па памеры і па аб'ёме літаратурнага апарату дазваляе свайму прызначэнню.

Мы гутарым са старшым таварыствам базы Сямёнам Давідавічам Шпірам. Распакоўваючы пачкі кніг, некалькі дзён раскладваюць іх на доўгія сталы. І адразу па вонкаваму выглядзе Сямён Давідавіч адзначае:

— Вось гэтыя кнігі, у якіх і перапісаны палітычныя і вольналюбныя атраманні нашы маскоўскія і каўнскія дзеячары... А вось гэтыя прыбылі з Мінска! Мы іх пазнаем па вельмі дрэннай якасці паперы перапісаныя шпатам, беражліва абрава папалання, забуржана. Так і перапісаны дырэктару тав. Вержабалоўчы: Мінскае друкарня вельмі дрэнна ставіцца да сваёй прадукцыі, не прымае мер да таго, каб яны ў добрым выглядзе прыйшлі да пакупніка.

Попыт на палітычную, мастацкую, навуковую літаратуру ў нашай Гомельскай вобласці вялікі. У гэты дзень сюды, на базу, прыхаду загодкі Чачарскага раённага кніжнага магазіна Фёдар Мацвеевіч Канява і адразу-ж заявіў таварыствам:

— Дайце мастацкай літаратуры на 58 тысяч рублёў. На гэтую суму просіць у мяне кніжны бібліятэка Чачарскага сельсагаспадарскага тэхнікума.

На такіх-ж, а ішч раз на большыя аб'ёмныя сумы бярэць кнігі з базы аптоўнага пакупнікі — дырэктары кніжных магазінаў горада і раёнаў вобласці.

База забяспечвае літаратурнай 34 кніжныя магазіны і робіць гэта надарна. Аднак работнікі базы не толькі заняты змаганнем кніжных навінак па магазінах. Яны ўважліва вывучаюць попыт чытачоў і, апрача таго, цікавіцца, у якіх умовах працуюць кніжныя магазіны вобласці. А ўмовы гэтыя не ўсёды добрыя. Калі ў кніжных магазінах самога Гомеля яны надарныя, дык у 13 раёнах паміжкніжні кніжных магазінаў зусім не падыходзяць для такой справы, як продаж кніг. Напрыклад, у Церахоўскіх кніжных магазінах размешчаны ў паміжкніжні... былой ласні! Не ў лепшых умовах знаходзяцца магазіны ў Лосеве, Уваравічы і раздзі ішчых раёнах.

Ва Уваравічы надаўна пабудаваны новы культурны райспажыўсаюз. Старое паміжкніжні аблкініганагляд прасіў аддаць

кніжны магазін. Але кіраўнікі райспажыўсаюза вырашылі справу па-вядомаснаму: «Не трэба нам канкурэнцыі, мы самі будзем прадаваць кнігі, а аблкініганагляд нахай сабе будзе новае паміжкніжні кніжнага магазіна».

Такія ўзаемаадносіны не выпадковыя. Карэнні іх ідуць ад ўзаемаадносін паміж кіраўнікамі абласпайспажыўсаюза і аблкініганагляду. Райспажыўсаюзы маюць добры аўтамобільны транспарт. Яны магі-б, і гэта надарна, на сваім транспарце даставіць кнігі не толькі ў свае магазіны, але і ў раёныя кніжныя магазіны аблкініганагляду. Наколькі-б хутчэй і больш тама можна было-б даставіць кнігі ва ўсе раёны вобласці!

У самім Гомелі работнікі Кніганагляду зрабілі нямаля для таго, каб надаць добрую прапаганду мастацкай літаратуры. Ва ўсіх магазінах добра абсталяваны вытрасы, прадаўцы знаёміць пакупнікоў са зместам кніг, умеюць падароваць літаратуру для асабістых бібліятэчак. Аднаму з лепшых у Гомелі ачытач Новабеліцкі кніжны магазін. Але і гэты магазін прадуце не дасканала. У той дзень, калі мы наведвалі яго, ён адкрыўся пасля абедзеннага пераночна і амаць на поўдзінны пазней, чым трэба.

Такія-ж факты мы заўважылі і ў другім гомельскім магазіне — № 3 (дырэктар тав. Ліўшыц). Тут не магі нічога прымудраць перадаваць, як у пачатку месячніка кнігі (3—4 верасня) знайца перападлікам кнігі і адмовіцца ад гандлю.

Гомель — горад, дзе многа студэнтаў. Тут знаходзіцца адна з буйнейшых педагогічных інстытутаў рэспублікі, прадуце інстытут інжынераў чыгуначнага транспарту і нямаля ішчых навуковых устаноў. Але кніжных магазінаў у горадзе мала, займаюць яны невялікія паміжкніжні. Работнікі аблкініганагляду скардзяцца:

— На Савецкай вуліцы надаўна адкрылі вялікі магазін «Піва-водэ». Ці патрэбны ён тут? Побач-жа, на той-жа вуліцы, размешчаны рэстаран, кафе-рэстаран, сталова і некалькі кіёскаў, дзе прададуць тое-ж піва і тья-ж водэ. А як добра было-б у гэтым месцы размесціць цэнтральны кніжны магазін!

Работнікі Гомельскага кніганагляду праўдліва ўнімваюць пытанне аб вялікіх кніжных магазінах.

Ю. БАГУШЭВІЧ.

Часопісы ў кастрычніку

«ПОЛЫМЯ»

Кастрычнікі нумар часопіса адкрываецца тэкстам Дэяржаўнага гімна БССР.

У часопісе будзе надрукаваны праграма А. Чарнышчына «Світанне», прысвечанага станавленню савецкай улады ў Беларусі. З вялікім цікавасцю вышчупае М. Танк. «Смерці не падуладна» — так называецца трыццаць п'ес трыголь М. Клімковіча «Георгій Скарны», якую змесціць часопіс.

Будуць апублікаваны таксама творы маладых пісьмннікаў: цыкл вершаў Я. Непачаловіча і нарыс Л. Усціменкі «Прагажосць чалавек» — пра Ільмавоў і калгаса імя Я. Коласа Карэліцкага раёна.

Артыкул Р. Дзегірава «Шэлон-друкарня» прысвечанае франтаному і партызанскаму друку гадоў Вялікай Айчыннай вайны.

Часопіс змесціць рэзэнзіі на кнігу выбраных твораў В. Таўля і першы зборнік вершаў і баек Э. Валасевіча.

«СОВЕТСКАЯ ОТЧИЗНА»

У пятым нумары альманаха, які ў бліжэйшыя дні атрымаюць падпісчыкі, публікуецца кінааповесць А. Маўзона «Зялёныя агні».

Альманах друкуе цыкл апавяданняў інжынера Мінскага трактарнага заводу Н. Аўтаномова, прысвечаных жыццю і працы заводскіх калектываў. З твораў беларускіх працаўнікаў змесціць пераклад апавядання А. Васілічэна «Падчырна».

Пазія ў нумары прадставіцца паэмай Д. Кавалевы «Аб хлопчыку Жыньку з вёскі Ніжня Дзэравенскі і вершамі Б. Спрычана (Гомель) і Е. Еусцігнева (Гродна).

Нарыс П. Шасцерыкова «Гаюнаўна пра жыццю» апавядае пра высокароднага справы вучоных Горацкага сельсагаспадарчай акадэміі.

Дрэнная распаўсюджвальнікі

У Віцебскай вобласці ёсць усе магчымасці для паспяховай рэалізацыі кніг сярод працоўных, але гандаль кнігамі ў вобласці арганізаваны неадвальна: план на месці месцаў выканалі толькі... п'яць магазінаў.

Гандальныя арганізацыі працуюць надзвычай інертна. Нават такое мэрпрыемства, як месціныя кнігі, не ажывіла іх работу.

Асабліва запущаны гандаль кнігамі ў Асеевіцкім раёне. За 20 дзён месціныя расійскі магазін Кніганагляд месціны план не выкананы і напалавіну.

У Леаніскім раённым магазіне Кніганагляд (загодкі тав. Красікава) адуцнічае ўсялякая сувязь з пакупнікамі. Не арганізавана рэклама, прапаганда новых твораў. Месціныя кнігі ў вобласці праішчюць фармальна. Не ўключыліся ў гэтыя важныя мерапрыемствы райкомаў камсаюма, расійскія аддзельцы культуры, работнікі культурна-асветныя устаноў. У вобласці ніякай увагі не надаецца прапаганда кніг. Так, Віцебскі раённы аддзел культуры нават на першы месціны план не распаўсюдуў мерапрыемствы, якія-б садзейнічалі палепшэнню справы.

Між тым у гэтым раёне распаўсюджванне літаратуры на вёсцы праходзіць зусім неадвальна. У Заронаўскім магазіне за апошнія тры месяцы рэалізавана літаратура ўсёго на... 100 рублёў.

Зусім дрэнна ідзе гандаль кнігаў у сістэме абласпайспажыўсаюза. Сельскія кааператывы чамусьці лічць кнігу «нехадзючым» таварам, і ў большасць сельска яна пададуць не завозіцца. Не ў пашане тут кніганосы. Іх налічваюцца ўсёга каля 50 чалавек, а на плану іх трэба было мець 250. У сельскіх магазінах рэдка знойдзец навінкі літаратуры. У магазін Шумілінскага сельска, які знаходзіцца на тэрыторыі Сірацінскай МТС, з пачатку года завезена літаратура ўсёго на 314 рублёў. Нават да месціныя кнігі сюды не прывезлі навінак літаратуры.

У сетцы партыйнай асветы пачаўся навуцны год. Кожнаму, хто займаецца, трэба набыць адпаведную літаратуру. Але ў большасці магазінаў адуцнічаюць Кіраўскі курс гісторыі партыі, кароткая біяграфія В. І. Леніна, а на базе гэтых кніг ляжача без руху.

У вобласці ёсць і сапраўдныя энтузіясты кніжнага гандлю. Багушэвіцкі кніжны магазін (загодкі тав. Крышчэвіч) вылучыў кніганоса, мае пэснучы сувязь з пакупнікамі, арганізаваў камплектаванне бібліятэкаў і дабіўся вывазання месціныя планата за 15 дзён верасня на 113 прапантаў. Добрых поспехаў у рабоце дабіліся Талачынскі і Сенненскі магазіны Кніганагляду. Аднак іх вопыт не вывучаецца і не распаўсюджваецца.

Л. ЖУРАУЛЕВА.

У Гомельскім тэатры

Сёння, 1-га кастрычніка, пачынаецца асенне-зімовы сезон у Гомельскім абласным драматычным тэатры.

Калектыв Гомельскага тэатра паспяхова праўдзі летнія гастролі ў Чэрнігаўскай і Чэркаскай абласцях Украіны, дзе адбыліся цікавыя сустрэчы з глядачамі горада і калгаснай вёскі.

Першы спектакль, які будзе паказаны ў новым сезоне — «Іван Рыбак» В. Гусева ў пастаноўцы рэжысёра С. Гурчы. Бліжэй-

шай прэм'ера «Крышталёная крыніца» Э. Бондаравай (рэжысёр — заслужаны артыст Казаскай ССР І. Дуброўскі).

Тэатр будзе працаваць таксама над пастаноўкай п'есы В. Пістоленкі «Любоў Ані Бярозкі» і над спектаклямі для дзяцей «Людоня дудка» В. Вольскага, «Іван дзі Мар'я» В. Гольдфельда.

У рэпертуарным плане тэатра да канца года — «Маці сваіх дзяцей» А. Афіягенава і «Дон Сезар дэ Базан» Дзюману і Дэ-нэры.

Л. ВАЛЧЭЦКІ, дырэктар тэатра імя ЛКСМБ.

Мемуары — жанр літаратуры

Успаміны ўдзельнікаў герайчнай барацьбы ў дні Вялікай Айчыннай вайны занялі трымае і ганаровае месца ў нашай літаратуры. Такія кнігі, як «Ад Шуціцка да Карпат», «Надвоўны аб'ём дзейнасці», «Вайна ў тыле ворага», «У крымскім падполлі», «Людзі асобага складу», «Партызанскі край» і шмат ішчых, карыстаюцца велізарным поспехам у чытача. Сёння мы можам гаварыць аб савецкай мемуарнай літаратуры як аб асобным жанры, які багаты цікавымі творамі.

У нашай рэспубліцы, на жаль, выданне ўспамінаў удзельнікаў партызанскай барацьбы адцяе як ад развіцця ўсёй літаратуры, так і ад выхаду ў свет твораў гэтай жанры ў ішчых рэспубліках.

Такіх твораў у нас выдана ўсёго чатыры. Апрача надаўна выпушчанага кнігі А. Штова «Дарога дружбы», раней выйшлі ў свет «Людзі асобага складу» В. Казлова, «Партызанскі край» В. Лівенцава і «Партызанскі агні» Г. Шчарбатава. Успаміны Н. Каралева «Сыны народа» друкаваліся толькі ў альманаху «Савецкая Отчызна».

Недахоп мемуарнай літаратуры аб усенароднай партызанскай барацьбе беларускага народа стане яшчэ больш выдатным, калі прыняць пад увагу тое, што на тэрыторыі Беларусі са зборай у руках змагаліся больш 300 тысяч партызан, дзейнасцю якіх кіравалі дзесяткі падпольных аб'ёмаў і 174 райкомы і гаркомы партыі.

Нязначная колькасць мемуарных твораў з'яўляецца перш за ўсё недастатковай актыўнасцю выдатнаў у гэтым напрамку. Вялікая доля віны ляжыць таксама і на літаратурнаадуцтва. Пакуль што работа літаратурнаадуцтва (у тым ліку і беларускай) абмяжоўвалася толькі рэзэнзіямі, не было нават спробы зрабіць колькі-небудзь значныя абгульчэнні.

Вядома, кожны жанр савецкай літаратуры мае сваю асаблівасці. Наша літаратурнаадуцтва яшчэ не акрэсліла асаблі-

васці савецкай мемуарнай літаратуры, якія адносяцца яе ад ішчых жанраў, а таксама ад мемуараў, пакінутых прадаўнікамі мінулага часу.

Пасля выхаду ў свет кніжак В. Казлова, В. Лівенцава, Г. Шчарбатава беларускія пісьмннікі і крытыкі апублікавалі дзесяткі рэзэнзіяў на гэтыя творы. З іх найбольш падрабязна і акрэслена аб асаблівасцях мемуараў як жанра скалаў толькі У. Карпаў у рэзэнзіі на кнігу В. Лівенцава «Партызанскі край» («Літаратура і мастацтва» ад 6 жніўня 1950 г.). Шэсць рэзэнзіяў зусім нічога не сказалі аб асаблівасцях, уласцівых жанру мемуараў.

Зусім азнаміліся ад аналізу мемуараў аўтары «Нарыса гісторыі беларускай савецкай літаратуры», прысвечаным ім усёго некалькі радкоў свайго даследавання. Да гэтага часу ашча маюць месца факты нежаданыя нават хоць чым-небудзь вылучыць мемуарны твор з твораў ішчых жанраў. У 2-м і 3-м нумарах альманаха «Савецкая Отчызна» за 1953 год друкаваліся ўспаміны былога камандзіра аднаго з партызанскіх злучэнняў Беларускай Герояў Савецкага Саюза генерала Н. Каралева «Сыны народа» (літаратурны запіс Н. Гарулава). Гэты твор, бесспрэчна, належыцца да жанра мемуарнай літаратуры. Аднак рэдакцыя альманаха чамусьці не палічыла неабходным нават указаць у падзагаловку, што гэта ўспаміны ўдзельніка партызанскай барацьбы. «Сыны народа» засталіся не заўважанымі і нашай крытыкай.

Наколькі мемуарная літаратура ў нас развіваецца пад уплывам мастацкай літаратуры і падпарадкоўваецца мномім ім законам, нам зацэсара-б зварнуць увагу на наступнае. Літаратурнаадуцтва павінна адносіцца да мемуараў як да гістарычнай крыніцы. Ад кожнага аўтара ўспамінаў неабходна патрабаваць, каб ён усведмаваў, чым яго кніга на амету павінна адрознівацца ад мастацкіх гістарычных твораў.

Аўтары гістарычных раманав, аповесцей, балад, паэм павідаюць за сабой права

на мастацкі вымысел нават пры апісанні зусім канкрэтных фактаў, падзей, з'яў.

Аўтары-ж мемуараў абавязаны, на наш погляд, даваць зусім дакладнае адлюстраванне таго, што адбывалася. Гэта патрабаванне павінна заставацца ў сіле і ў тым выпадках, калі падаюцца дыялогі, малюўкі прыроды і г. д.

Калі, скажам, аўтар прыводзіць размову асоб, не маючы магчымасці поўнаасю аднавіць усё, сказанае імі ў свой час, ён павінен дакладна перадаць выказаную думку і форму яе выказвання. Тое-ж адносіцца і да апісанняў абставін і акаліччавасцей, у якіх адбывалася падзея ці размова. Калі, скажам, 29 кастрычніка 1942 года ў час аднаго з пераходаў партызан Імжуў хрысціны дождж, дык аўтар мае права і павінен выкарыстаць мастацкія сродкі для асважанага апісання вясельнага імжы, але не мае права пісаць, што ў гэты дзень быў дзень ды імжы з громам. Аўтар мемуараў не можа, напрыклад, пісаць, як гэта зрабіў А. Штоў у кнізе «Дарога дружбы», што сядо Вяльба стаіць на левым беразе ракі Іпунь, калі яно на самай справе знаходзіцца на адлегласці некалькіх кіламетраў ад яе правага берага.

Зусім зразумела, што ўсё гэта ні ў якім разе не выключнае такога патрабавання, як паказ тывовых з'яў, характараў і г. д.

Гісторыю неглы і папаліцца, ні пагарацца. Але вядома таксама, што ні гісторык, ні мастак не павінны займацца толькі простым фатаграфаваннем жыцця. Ні мастак сацыялістычнага рэалізму ў літаратуры, ні патрабаванне аб'ектыўнасці гістарычнай навуцы не вымагаюць апісанні ўсіх фактаў і з'яў, якія мелі месца ў жыцці. І гісторык-спецыяліст і мемуарыст вободна выбіраць толькі тыя факты, якія служачы справе найбольш праўдліва паказу гістарычнага працэсу.

Інакш падыходзяць да гэтай справы некаторыя рэзэнзіенты. А. Міронаў, напрыклад, рэзэнзіруе кнігу В. Лівенцава «Партызанскі край», папракае аўтара лі-

таратурнага запісу Р. Няха за недастатковую індывідуалізацыю мовы героюў, піша, што яго роля заключалася ў тым, каб індывідуалізаваць кожнага з гэтых герояў, надзяліць (пакрэслена намі... А. 3.) яго асабістымі рысамі, прывіваць іх, якія робяць гэтых людзей блізкімі і дарагімі магам чытачоў» («Полымя», 1950 г., № 11, стар. 143).

Бесспрэчна тое, што ні аўтар успамінаў, ні аўтар літаратурнага запісу не могуць спецыяльна надзяліць сваіх героюў прывіваццю, ды і самі героі не маюць патрэбы ў гэтым. Сапраўдны героі савецкай рэвалюцыі прывіваю, іму ўласцівыя такія рысы, якія робяць яе дарагімі нашым чытачам. Аўтары мемуараў павінны толькі выявіць гэтыя рысы ва ўсёй іх высокароднасці і прыгажосці, і ў тывовасці для савецкай сучаснасці.

Спрабуючы адрозніць мемуары ад ішчых жанраў мастацкай літаратуры, А. Міронаў выдзяляе і другую памылку. Ён піша аб кніжцы В. Лівенцава: «Гэта не аповесць, не роман, у кнізе няма строіжнага сюжэта, абавязковага для мастацкага твора цікавага (дарэчы, усё гэта там, на наш погляд, якраз ёсць... А. 3.), але ад успамінаў, якімі і з'яўляецца «Партызанскі край», неглы патрабаваць нічога гэтага» (там-жа, стар. 142). Чаму? Чаму неглы патрабаваць ад твора, напісанага ў мастацкай форме, дзе аўтар літаратурнага запісу з'яўляецца пісьмннікам, каб ён меў строіны сюжэт і цікаваасць? Амаўляцца ад гэтага значыць амавіцца наогуа ад мастацкіх вартасцей мемуарнай літаратуры, прыпісваюць ролю аўтара літаратурнага запісу.

Неглы праіцеці і міма такога факта. У трыцім нумары альманаха «Савецкая Отчызна» за 1954 год змесціны асобныя раздзелы з кнігі А. Штова «Дарога дружбы», якія тым лічць толькі рыхтавалася да друку. Робчымы агляд альманаха, М. Барсток прысвечыцца гэтай твору толькі два сказа: «Нічога новага аб Айчыннай вайне... заваляла яна, — у параўнанні з тым, што было ў ранейшых творах, не знаходзімі ў мемуарах Аляксандра Штова «На ройках» (літаратурна рэдакцыя Г. Шчарбатава). Успаміны напісаны сучасна, невырэнна мовай» («Літаратура і мастацтва» ад 2 красавіка 1955 г.).

Мы не хочам спрачацца з М. Барстком адносна мовы, хоць мы і не глядзім на мову гэтага твора праз такія дэчныя акулары. Мы хочам сказаць аб ішчых. Чаму М. Барсток лічыць, што ў гэтым творы няма нічога новага аб Айчыннай вайне? Можна тама, што некаторыя з апісаных аўтарам падзей асваталіся таксама ў кніжках В. Казлова і Г. Шчарбатава? Няўжо М. Барсток не прызнае таго, што шматлікія апавядальнікі, успамінаючы аб адных і тых-ж складаных падзеях, заўсёды ўносяць у свае апавяданні многа новага.

Дошчы толькі белга прагледзець для параўнання ішчыя творы мемуарнай літаратуры, каб упэўніцца, што ў творы А. Штова ёсць сапраўдны новы і нават вельмі важны факты аб барацьбе народа супраць фашысцкіх акупантаў. Наршце, можна запытаць у М. Барсток, як яна ставіцца, напрыклад, да такой з'явы ў мемуарнай літаратуры, як выхад у свет кнігі ішчых рэзэнзіяў аўтараў аб вядомым райдзе С. Каўпака.

Чаму-ж, у такім выпадку, амаўляецца права ўдзельнікам партызанскай барацьбы напісаць нахай нават тры творы аб барацьбе злучэнняў партызан пат кіраўніцтвам Мінскага падпольнага аб'ёма КІФБ?

Такі падыход літаратурнаадуцтва да аднаго з мемуарных твораў ніяк неглы называць гаспадарскім.

Праўдлівыя клопаты аб развіцці мемуарнай літаратуры, трэба мець ва ўвазе грамадства, наральны і нават юрыдычныя правы аўтараў літаратурных запісаў і літаратурных аправокаў. Быў час, калі гэтыя правы парушаліся, аб чым нямаля гаварылася на старонках «Літаратурнай газеты» ў 1951 годзе.

Прыкладам недапушчальнага адносіць да аўтараў літаратурных запісаў з'яўляецца абмяжованасць да іх высокароднай працы з боку некаторых літаратурнаадуцтваў. Аб кніжках В. Казлова і В. Лівенцава, складзеныя пры дапамозе пісьмннікаў А. Кулакоўскага і Р. Няха, у рэспубліканскім друку змесціцца сум рэзэнзіяў. Большасць аўтараў рэзэнзіяў зусім не спыняюцца на мастацкай вартасці твораў або гаворыць аб гэтым вельмі мала. Г. Шчарбатаў у рэзэнзіі на кнігу В. Казлова «Людзі асобага

складу» ніводнага слова не сказаў аб аўтараў літаратурнага запісу А. Кулакоўскага, хоць рэзэнзія заняла цэлы падвал у «Мінскай праўдзе» (17 мая 1952 г.).

Бясспрэчна, лепш за ўсё было-б, каб пісаў аб сабе, аб усім бачаным і чурым сам расказчык, аўтар мемуараў. Аднак вядома, што не ўсе бывалыя людзі могуць сама напісаць успаміны з прычыны неадастаткова літаратурных даных або з прычыны сваёй занатацы вытворчых ці грамадскай дзейнасці. Гэтая акаліччыца і парадзіла тую форму супрацоўніцтва літаратура з аўтарам успамінаў, якая ў нас атрымала назву літаратурнага запісу.

Ці трэба амаўляцца ад такой формы патрабавання, каб аўтарам было аб сам уздзельнік падзей, або аліні літаратар, які піша на матэрыяле успамінаў знатнага чалавек? На гэта можна аказваць толькі адмоўна. Гэта з'яўляе-б магчымасці развіцця мемуарнай літаратуры. Ды і твор, напісаны другой асобай па ўспамінах удзельніка падзей, — жо не мемуары, не ўспаміны.

Асноўнай асаблівасцю мемуарнай літаратуры з'яўляецца яе здольнасць стаць верагоднай гістарычнай крыніцай. Тама аздаванне ад першай асобы і выступленне гэтай асобы ў ролі аўтара твора з'яўляецца неадвольнай формай успамінаў. Аткажыцца за верагоднасць прыведзеных у кнізе фактаў і падзей нясе не толькі аўтар літаратурнага запісу, але таксама (і перш за ўсё) аўтар успамінаў — удзельнік гэтых падзей. Чытачы жадаюць бачыць самога расказчыка ў ролі аўтара успамінаў. Інтэрэсы справы патрабуюць таксама, каб імя аўтара літаратурнага запісу ўказвалася не летым і не на амеравоце тывульняй старонкі, а побач з імем аўтара успамінаў.

Савецкая мемуарная літаратура павінна развівацца. Народ хоча чытаць не побач з творамі ўсіх ішчых жанраў.

Добра было-б, калі-б нашы пісьмннікі прынялі больш актыўны ўдзел у літаратурнай апрацоўцы успамінаў бывалых людзей. Думаем, і пісьмннікі ахвотней бралі-б за гэту справу, калі-б у нас з большай павягай ставілася да высокароднай працы аўтараў літаратурных запісаў і да ўсёй справы развіцця мемуарнай літаратуры.

А. ЗАЛЕСКІ.

Рэпін і беларускае мастацтва

(Да 25-годдзя з дня смерці)

Вялікі і паэтычны быў уплыў І. Рэпіна на беларускае выяўленчае мастацтва. Ён блізка сярэваў з выдатнымі перадавінікамі К. Савіцкім. У сваёй кнізе «Далёкае блізкае» Рэпін называе яго «літваком» з Беларусі. Цікава тое, што назвай, калі абодва жывапісцы становіцца вядомымі, іх творы часта пераклікаюцца па кампазіцыі паміж сабой. Напамінам вядомай карціны Савіцкага «Кручнік». Уся постаць кручніка, поўная выключнай фізічнай сілы, спакойнай і велічыннай. Даўшы характары народным тыпам, Савіцкі нібы задуоўваў тую некрутаў народнай сілай.

Блізка стаіць да гэтай карціны і з'яўдаецца І. Рэпін «Беларусь», які таксама, як і «Кручнік», напісаны на Віцебшчыне. Сабраваны Рэпін і з другім беларускім мастаком — акадэмікам М. О. Мікешыным. Але асабліва блізка Рэпін з народным мастаком РСФСР і БССР В. Валандзікі-Бірулю. Будучы ў Маскве, Рэпін часта наведаў Валандзіка-Бірулю. У снежні 1908 года яны разам удзельнічалі ў арганізацыі выставы перадавінікаў.

У 1894 годзе пачалася выкладчыцкая дзейнасць Рэпіна. Ён уваходзіць туды ў рэфармаваную Акадэмію мастацтваў і якісці прафесара — кіраўніка майстэрні. Сярод вучняў І. Рэпіна было многа маладых мастакоў з Беларусі — Л. Альбрэчт, Я. Кругер, полякі мастак С. Сорыч, К. Стаброўскі і многія іншыя. Можна сказаць, што карціна «Надвоўзнятая рэвалюцыйная схода» напісаная Л. Альбрэчтам бясспрэчна пад уплывам твора Рэпіна «Сходка рэвалюцыйнаў».

Асабліва вялікую цікавасць мае «Здраўнеўскі» перыяд жыцця і творчасці вялікага мастака. У мястэчку Здраўнеў, які знаходзіўся побач з Віцебска, Рэпін жыў штогодна, пачынаючы з 1892 па 1900 год.

Беларуская прырода Здраўнеў пацягнула мастака сваёй прыгажосцю. У выніку з'яўляецца яго новая работа «На Заходняй Дзвіне. Усход сонца». На палатне расцвітае незвычайна сакавіты пейзаж — шырокае рака, якая зачароўвае погляд. Усё гэта гэта карціна мастак піша згодна з «Паліграфічна», а ў жніўні 1892 года заканчвае адзін з лепшых сваіх твораў 90-х гадоў «Асенні букет», дзе ў блякіх асеньніх тонах пудоўна напісаны пейзажны фон.

Але лепшым творам Рэпіна гэтага перыяду з'яўляецца з'яўляецца «Беларусь», на якім паказаны малады, поўны сіл сялянін у святковым адзенні. Ён стаіць, прыхіціўшыся да плота з бараваным жартак. Мастак стварыў яркі нацыянальны тып

беларускага сяляніна. Эпос вызначэння выключнай прыгажосцю і прадаўнасцю. На думцы старажылаў, тут намаляваны сялянін Сідар Шаўроў з вёскі Сахарова.

Рэпін на працягу доўгага часу марыў напісаць вялікае палатно з гісторыі беларускага народа. Увагу мастака захапіла тема паўстання віцязяна супраць польскага езуіта Кунцавіча ў XVII стагоддзі.

У сваім пісьме В. Стасаву Рэпін пісаў: «Усё гэта адбывалася тут, у Віцебску; і сцены Успенскай царквы, і плошчы іначай... Словам, гісторыя гэтага мае вялікае ідэйнае значэнне як сучаснаму народу прыгнетанаму да духоўнай арыстакратыі каталіцкай, якая яго прыгнетала...»

Сюжэт карціны велікі захапіў мастака. Для лепшага азнамянення з месцамі расправы над Кунцавічам ён часта спецыяльна выязджаў у Віцебск, шукаў знайдуў старай беларускай гісторыі, звартаўся нават у Пецярбург да В. Стасова, каб той дапамог яму знайсці ў старажытных бібліятэках адпаведныя матэрыялы аб гэтай падзеі.

Восенню 1896 года з'яўляецца новае вялікае палатно І. Рэпіна «Дуэль». Гэта быў першы варыянт шырока вядомай карціны, якая пасля з'яўлення ў Італіі пад назвай «Даруіце» засталася там назаўсёды. Тэмай для гэтай карціны паслужылі следчы матэрыялы Віленскага ваенна-акуратовага суда аб забойстве афіцэра па дуэлі. Рэпін скарыстаў для напісання карціны багату прыроду ваколіц Здраўнеў, наваколлінае сялянства паіраваў яму. З іх было напісана Рэпіным звыш 30 асцяў.

Да 1896 года адносіцца і карціна «Мясачына ноч. Н. І. Рэпіна, дачка мастака, на беразе ракі. Каля ног ёе сабака». Гэта карціна экспанавалася на 7-й міжнароднай выставцы ў Мюнхене ў 1897 годзе. Нядаўна яе набыла Дзяржаўная карцінная галерэя БССР.

Летам 1896 года была таксама напісаная невялікая карціна «Паненка ў статусе». Дачка мастака Вера любіла часта хадзіць на дуг, дзе пасвілі стаяць, і гэты момант стаў тэмай яго карціны.

Да 1898 года належаць напісаныя мастаком партреты яго дачок. Такімі былі «В. І. Рэпіна, дачка мастака, сярод дзяцей Здраўнеў», «В. І. Рэпіна на вольным наветры. Здраўнеў» і інш.

Жыццё Рэпіна ў Беларусі мела выключна вялікае значэнне для развіцця беларускага выяўленчага мастацтва. Асаблівае значэнне і цесная творчая сувязь беларускіх мастакоў з вялікім рускім мастаком паслужыла для многіх з іх вялікай школай сапраўднага майстэрства.

С. ПАЛЕС.

Газета Союза польских литераторов «Новая культура» присылала свой номер за 25 верасня Совецкай Беларусі.

У газеце змешчана пісьмо народнага паэта Якуба Коласа «Да сяброў-палакаў». Пэат піша аб выдатных здабытках беларускага народа, аб росквіце яго культуры ў савецкі час. У сённяшнім дні сваёй распубіцы ён бачыць здзяйсненне мары лепшых людзей усіх часоў і народаў, у тым ліку выдатных дзеячоў польскай культуры. «Мы шчаслівыя», — піша Якуб Колас, — што на зямлі беларускай нарадзіўся гений народа польскага Адам Міцкевіч, што з маладзінчай Новаградзкіх чарнаў ён натхненне для мноства сваіх цудоўных твораў. Гэты вялікі паэт нам выключна блізка, таму што ў творах сваіх ён паказваў імкненне народа да вызвалення, да свабоды, да новага жыцця».

«Новая культура» друкуе нарыс вядомай польскай пісьменніцы Яніны Браневскай «Блізка нам — Беларусь». Гэта цікавыя ўспаміны пісьменніцы, якая ў 1939 — 1941 гг. калі Польшча была акупіравана гітлераўцамі, знайшла ў Беларусі сваю другую радзіму. Яніна Браневская ўспамінае аб польскіх выданні, якія выходзілі ў той час у Беларусі, аб ушанаванні савецкімі людзьмі памяці Адама Міцкевіча і Янаў Ожашка. Яна піша пра свае цёлыя пачуцці да беларускага народа: «Мне вельмі кожная вестка аб новай будыцы ў Мінску, аб справах беларускіх сяброў, аб развіцці сельскай гаспадаркі».

Побач з творами вядомых польскіх сацыялістаў азначана бабка Кандрата Крапівы «Дзеці і баба» ў выдатным перакладзе Яна Гушы.

Ад'езд у Польшчу работнікаў мастацтва і літаратуры Беларусі

27 верасня ў Варшаву для ўдзелу ў месячніку польска-савецкай дружбы выехала вялікая група работнікаў мастацтва і літаратуры Беларусі.

Прыводзіць ад'язджаючых прышлілі прадаўцы Міністэрства культуры БССР і грамадскія горада, артысты мінскіх тэатраў.

У поўным складзе выехаў Беларускі дзяржаўны ардына Працоўнага Чырвонага Сцяга акадэмічна тэатр імя Янкі Купалы. Перад польскімі глядачамі выступіць вядомыя дзеячы беларускай сцэны — народныя артысты БССР П. Мачанаў, Б. Платонаў, У. А. Уладзімірскі, Г. Габэў, Г. Рацкая, народныя артысты БССР І. Рахленка, У. Дзядюшка, С. Бірыла і іншыя.

Тэатр паказа спектаклі ў Варшаве, Лодзі, Беластоку. Будучы паказаны «Навоц жаваранкі» К. Крапівы, «Канстанцыя Залоснаў» А. Маўзона, «Даходнае месца» А. Астроўскага і «Рамею і Джульета» В. Шэкспіра. Гастрол тэатра імя Янкі Купалы працягнуцца адзін месяц.

У складзе групы салістаў Беларускага дзяржаўнага ардына Леніна тэатра оперы і балетаў — гадоўны ражысёр тэатра народнай артыстка СССР Л. Александровская, народныя артысты БССР Р. Млодз, Н. Ворынаў, Б. Курашова, М. Зюванав, Т. Ніжнікава, С. Дрэчын, І. Валодын, Л. Ражанова і рад іншых вядучых артыстаў. Яны выступіць у раззе канцэртаў, якія абудуцца ў некаторых гарадах Польшчы, і ў спектаклях Варшаўскай і Познанскай опер. Абудуцца канцэрт сімфанічнай музыкі беларускіх кампазітараў пры ўдзеле дырыжора заслужанага дзеяча мастацтва БССР Т. Каламіцкай і піяністкі Е. Эфрон.

У Польшчу выехалі таксама беларускія пісьменнікі П. Броўка, М. Танк, А. Кулашоў, І. Шамякін, Я. Брыль, П. Пестрак.

(БЕЛТА).

Навіны мастацтва за рубяжом

ПЕРША АМЕРЫКАНСКАЯ ОПЕРА З РАБОЧАГА ЖЫЦЦЯ

У Нью-Йоркскім «Фенікс тэатры» з вялікім поспехам прайшла новая опера Эрля Рабіноўска «Падводныя рачыны». Дамакратычны музычны часопіс «Зінг аут» лічыць, што гэтая першая амерыканская опера з рабочага жыцця будзе мець вялікае значэнне для амерыканскага музычнага мастацтва. З'яўленне оперы, піша часопіс, азначае нават намагавацца вакальнага мастацтва да рэалізму і жыццёвай праўды. У музыцы Рабіноўска многа іроніі і гумару. Ён добра выкарыстаў папулярныя ў Амерыцы ірландскія рабочыя песні.

Лібрэта оперы пабудавана павадае апалявання Таадора Драйзера «Святы Калумб і рака».

Газета «Дэйлі піпл уорк» лічыць, што ў оперы тонка і ўдала выкарыстана іронія Драйзера. Пры ўсёй умоўнасці опернага мастацтва тут ёсць праўдзівыя малюны жыцця рабочых пад зямлёй. Газета павадае, што ў Сан-Францыска опера з поспехам перадавалася па радыё і асобныя яе арты, як «Мы жывём пад зямлёй», «Многа нас блукала» і іншыя, сталі ўжо цяпер шырока папулярнымі і выконваюцца на народных святах.

ЯГО АПОШНІМ ТВОРАМ БЫУ ПАРТРЭТ МАЯКОЎСКАГА

Ва ўзросце 75 год памёр выдатны французскі мастак Фернанд Лежэ. У мінулым ён быў адным з правадцоў «кубізма» і прайшоў вялікі шлях нубаняў і памылак.

У апошнія гады ў творчасці гэтага таленавітага мастака наглядзіцца прыкметны паварот да рэалізму. Лежэ быў блізка да Французскай камуністычнай партыі, актыўна ўдзельнічаў у барацьбе за мір, супраціўляўся ў многіх прагрэсіўных выданнях.

Рад наядуніх твораў Лежэ быў прысвечаны выкрыццю вайны. Ён стварыў таксама серыю карцін «Бантруктары», у якіх паказваў працу французскіх рабочых. Лежэ пісаў вялікую мастацкую спадчыну. Французскія газеты гавораць, што ён стварыў звыш тысячы твораў.

Апошняя работа Лежэ быў манументальны партрэт выдатнага савецкага па-

ФЕСТИВАЛЬ У АФІНАХ

У еўрапейскай прэсе многа пісалі пра наядуні тэатральны фестываль у Афінах. Гэты фестываль праходзіў на руінах старажытнага антычнага тэатра, які часткова быў рэстаўрыраваны.

Нью-Йоркскі оперны тэатр «Метрапалітан» паказаў оперу Гюльма «Орфей і Эўрыдыка». Грамчаскі тэатры сыгралі рад класічных п'ес: «Прыказанні Праметэй» Эсхіла, «Пар Дыні» і «Антгона» Сафокла, «Паліт» Эўрыпіда.

Рэстаўрацыя антычнага тэатра, піша карэспандэнт «Таймс», які прысутнічаў на фестывалі, па здаме грандыёзна. Аднак арганізатары фестывалю і яго ўдзельнікі не ўсёды ўлічылі ведарны памер антычнага тэатра і часта пры выкананні галасы акцёраў не даходзілі да глядачоў. Тым не менш гэтыя відовішча пакінула вялікае ўражанне. Вопыт паказаў, што на руінах антычных тэатраў могуць быць адноўлены пастаноўкі антычных п'ес, пры гэтым без асаблівых прыстасаванняў, без катурі і масак.

ХІРАСІМСКІ ДЗЕННІК

Вялікае ўражанне на чытачоў зрабіла маленькая кніга дырэктара гарадской бібліятэкі ў Хірасіме Мічыко Гагайя. Гэта дзённік урача, у якім падрабязна апісана ўсё, што адбывалася ў дні выбуху атамнай бомбы, а таксама ў наступныя гады. Гагайя расказвае аб страшных хваробах, якіх з'явіліся ў горадзе.

Літаратурны аглядальнік газеты «Таймс», рэцензуючы англіійскі пераклад кнігі, называе яе самай страшнай кнігай веку. Гэта маленькая кніга, апісваючы сапраўдныя здарэнні, гаворыць ён, больш зрабіла для выкрыцця жахаў атамнай вайны, чым многія прыдуманы творы, прамовы і пропаведзі. Газета рэкамендуе ўсім пазнаёміцца з гэтай незвычайнай кнігай.

З ЗАМЕЖНАЙ ПОШТЫ

П'еса Кандрата Крапівы на нямецкай сцэне

Газета «Нейс Дэйліянд» у сваім артыкуле аб выніках сезона ў тэатрах Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі адзначае вялікі поспех камедыі К. Крапівы «Хто смецця апомінь» на сцэне тэатра горада Котбус. Гэтай пастаноўцы тэатральны часопіс «Тэатр дэр цайт» прысвядзі спецыяльны артыкул. Вось што піша аўтар артыкула Гонтар Кантофель аб пастаноўцы камедыі, якая ішла тут пад назвай «Мамантава свіння»:

«Гэта палітычная сатыра вялікага размаху, якая павінна зацікавіць нямецкага глядача...»

Аўтар п'есы — вядомы беларускі пісьменнік Крапіва... Ён адзін з вядцейшых драматургаў, байкапісец, лірык і літаратуразнаўца. За гэту п'есу яму яшчэ ў 1940 годзе была прысуджана Сталінская прэмія.

П'еса яго для нас павучальна і прымушае задумацца. У мінулым вялікі нямецкі тэатр ведаў нямаля твораў, якія востра палітычна гукалі, але сатыра на новым жывым матэрыяле ў нас яшчэ не створана. Але-ж і ў нас ёсць інтэлігентны

Мастак і яго творы

Першай спробай самаздыянага мастака Д. Сталарова быў бюст вялікага прадлетарскага пісьменніка М. Горкага. Праўда, у гэтым творы яшчэ было нямаля недахопаў, але мастак А. Шаўчэнка — кансультант Гомельскага абласнога Дома народнай творчасці — адразу заўважыў недахопы і загадаў рабарна па дрэву. Ён падтрымаў Д. Сталарова, даў яму адпаведныя парады.

І воль за першым творам з'яўляюцца новыя, больш значныя. Гэта — бар'ельфы «Камбайнеры», «Дзеці трактарыста», «Гусляр».

Самы ўдалы работай Д. Сталарова была, безумоўна, кампазіцыя «Гусляр» на матывах паэмы Янкі Купалы «Курган».

Выклікае захапленне і бар'ельф «Дзеці трактарыста».

Усе памянёныя работы экспанаваліся ў Маскве на беларускай дэкадаўнай выставцы. Аб тым, якім поспехам карыстаецца там творы Д. Сталарова, піша ў сваім пісьме ў абласны Дом народнай творчасці мастацкі горада Масквы

Л. Апарынаў: «Тысячы маскічоў, якія наведвалі выставку, захапіліся творами Д. Сталарова, мастацкаму таленту якога можа пазайздросціць не адзін прафесійналы мастак-рэабр. Мы, наведвальнікі выставкі, выказваем падзяку Т. Сталарова за створаныя ім творы, жадаем новых творчых поспехаў. Уважэнны, што на перадвосточнай Усеаюнаўнай выставцы народнай творчасці ў стацыі нашай Радзімы Маскве мы ўбачым новыя творы таленавітага мастака Совецкай Беларусі». За ўдзел у выставцы ў Маскве Д. Сталароў быў ўзнагароджаны Граматай Вархавняга Савета БССР.

Аб далейшым рэцэ мастака гаворыць работа «Мама прыхала». Мастаку ўдалося стварыць запамінальны вобраз маці, якая вярнулася з узагародаў з Масквы, яе радасную сустрэчу з дзецьмі. Гэтая работа атрымае першую прэмію на вобласці і знаходзіцца ў Гомельскім Доме народнай творчасці.

Гомель.

Е. КАРШУКО.

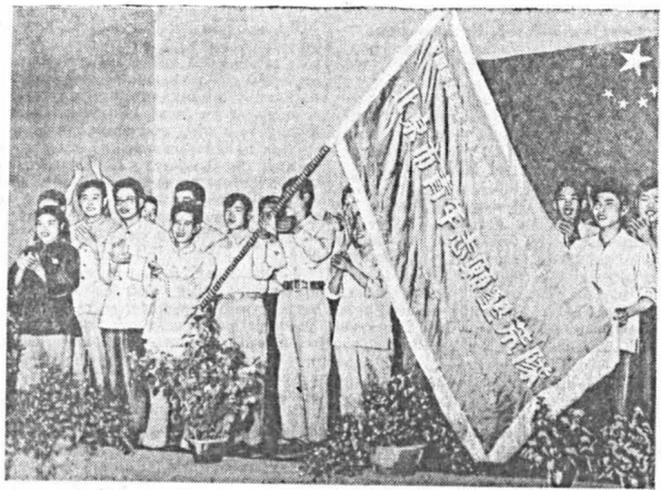
РОСКВІТ КУЛЬТУРЫ КІТАЙСКАГА НАРОДА

Летам гэтага года кітайская трупа опернага тэатра выязджала ў стацыю Францы — Парыж. Пасля перагаса-спектакля газеты ўсіх палітычных напрамкаў з захапленнем пісалі аб сапраўдным адкрыцці цудоўнага мастацтва, якое да гэтага часу ў Парыжы не было вядомым. Нават газета «Фігаро», якой ведамі не па душы грамадскі дзі, што зацвердзіўся ў Кітаі, вымушана была адзначыць, што кітайскі спектакль больш чым арыгінальны, нават ролкі, дзівоны. Танцораў, спевакоў і музыкантаў Пекіна вітала зачараваная публіка.

Газеты пісалі, што паказ оперы «Сівая даўчына» ў Парыжы быў выдатнай падзеяй тэатральнага сезона. Назіральныя людзі заўважалі, што пась ужо больш тысячы год тэатральная трупа не пакідала межы Кітая. Сапраўды, ніколі на працягу ўсёй гісторыі ў Заходняй Еўропе не выступалі яшчэ такі мастацкія калектывы ніводнай з краін Усходу, народы якіх у «працах» аналягетай каланіялізма разглядаліся як нізэйшыя расы. У «навуковых» манатрафіях аб сусветнай культуры і цывілізацыі, якія выдаваліся ў Заходняй Еўропе і ў Амерыцы, культура народаў Усходу, у прыватнасці, кітайскага, сьведчама залучалася і прыніжалася. Замежныя кампазітары на працягу доўгіх год грабілі Кітаі і прыгнеталі яго народ.

Пісьм з гэтым накончана назаўсёды. Вопыт шасцідэкадага будаўніцтва новай кітайскай дзяржавы паказавае ўсім, што ў выніку перамогі народнай рэвалюцыі, атрыманай у 1949 годзе пад кіраўніцтвам Кітайскай камуністычнай партыі, шасцісотмільённы народ свабодна распасцёр свае крылы і выйшаў на шырокае дарогу прагрэсу.

У Кітайскай Народнай Рэспубліцы адбываецца вялікая культурная рэвалюцыя. Кітайскія газеты наведваюць, што ка-

У Поўночна-Усходнім Кітаі, у правінцы Хэйлуньцзян, вядзецца асаенне палітных зямель. Нядаўна група маладых патрыётнаў выехала з Пекіна на новыя землі. Маладзёў сталіны ўрачыста праводзіла наваасёлцаў.

На адмыку: уручэнне брэмгадзе наваасёлцаў спігта Цэнтральнага Камітэта Нова-Фота Юй Хуэй-Жу. (Агенцтва Сінхуа).

ля 59 мільянаў вучняў пачатковых і сярэдніх школ Кітая сёлі за парты ў новым навучным годзе. Такой колькасці школьнікаў ніколі не ведала гісторыя Кітая.

Значна пашырылася сетка вярчарнішколаў і груп на ліквідцыі пісьменнасці. Да канца першага пяцігадовага плана ў Кітаі не будзе пісьменных. Першы пяцігадовы план прадагледжае, што колькасць вышэйшых навучных устаноў у краіне вырасце да 208. У гэтым годзе толькі на ўніверсітэтах і інстытутах навушчаецца 289 тысяч студэнтаў — на 30 тысяч больш, чым у мінулым годзе.

Вялікі размах прыняла культурна-асветная работа. Толькі на вёсцы створана больш 5.600 культурных цэнтраў і груп. Арганізаваныя ў мінулым годзе выстаўкі, дэкады, спектаклі і паказы дыялагітываў наведвала больш 300 мільянаў сялян.

Хуткімі тэмпамі праводзіцца радыёфікацыя ўсяго Кітая. У галоўных раёнах, у раёнах, населеных нацыянальнымі меншасцямі, пранікла святло навуцы і культуры. Вялікая цэна да ведаў, да кнігі стала характэрнай рысай жыцця шырокіх народных мас. Хутка развіваецца выдавецкая справа. Каля напіраўдзі перамогі народнай рэвалюцыі самы вялікі тираж часопісаў не перавышаў 5 тысяч экзэмпляраў, дым цяпер выдаюцца амаль 350 на-

сепісаў. Іх тираж складае дзесяткі мільянаў экзэмпляраў. У адпаведнасці з першым пяцігадовым планам Кітая ў 1957 годзе будзе выдавацца больш аднаго мільярда экзэмпляраў кніг. Масавымі тиражамі выдаюцца ў перакладзе на кітайскую мову творы замежнай літаратуры. З кастрычніка 1949 года па май 1955 года ў Кітайскай Народнай Рэспубліцы выйшла звыш 10 тысяч назваў кніг пісьменнікаў — прадстаўнікоў больш 30 краін свету. Шматлікімі тиражамі выдадзена 209 твораў карыфеў марксісцка-ленінскай навуцы. 1.900 назваў кніг асветляюць вопыт сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР, а таксама вопыт сацыялістычных пераўтварэнняў у краінах народнай дэмакратыі.

Увесь кітайскі народ паспяхова авалодвае навукай будаўніцтва сацыялістычнага жыцця, стварае новы быт, новую культуру па Марксу і Леніну. І ніякія варожыя сацыялізма сілы не змогуць гэтым перашкодзіць. Выкрыццём дзейнасці «літаратара» Ху Фына кітайскі народ нанёс смяротны ўдар класавому ворагу, які спрабаваў адвесці ўвагу пісьменнікаў ад неабходнага асветляючага камуністычнаму светлагляду. Ён выступал супраць вывучэння пісьменнікамі жыцця рабочых і сялян, супраць народнасці літаратуры і мастацтва. Ху Фын імкнуўся навізаць кітайскіх пісьменнікаў думку аб тым, што светлагляд пісьменніка не робіць ніякага ўплыву на яго творчасць, і прапаноўваў спыніць кіраўніцтва партыі ў галіне літаратуры і мастацтва, г. зн. падпарадкаваць літаратуру буржуазнай ідэалогіі. Варожы дзейнасць Ху Фына была выкрыта і абясшоджана. У Кітаі разгарнулася шырокая кампанія крытыкі буржуазнай ідэалогіі і масавы рух па вывучэнню дыялектычнага матэрыялізма. Колькасць работнікаў культуры, служачых і гаспадарчых работнікаў, ахопленых гэтым рухам, складала больш пяці мільянаў.

Здабыткам мільянаў людзей сталі ў Кітаі найвялікшыя дасягненні культуры.

В. ПАЛЯШУК.